ДАБШЫШ УРАГШАА, ЗАЛУУ НАҺАН!

Орденто комсомол... Граждан дайнай үедэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ комсомолшууд болон залуушуул тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябаа. Амгалан тайбан байдал тогтоожо, ажахыгаа һэргээн бодхоолгодо комсомолшууд мүн лэ шалгаран гараа. Тиин Коммунис парти, Советскэ правительство дайндашье ажалдашье шалгаржа, бэелүүлһэн баатаршалгынь түлөө ленинскэ комсомолые орденуудаар шагнаһан байна.

Иимэ үндэр сэгнэлтые совет залуушуул үдэр бүри һүртэй ажалаараа харюулна. Энээн тухай партиин XXIII съезд дээрэ хэлсэгдээд, коммунизм байгуулха хэрэгтэ комсомолшуудай, залуушуулай урда бүри ехэ зорилгонууд табигдаһан байна.

Тиин эдэ зорилгонууд тухай һаяар үнгэрһэн ВЛКСМ-эй XV съездын резолюци соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Арадай ажахын али бүхы һалбаринуудые үхгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIII съездын табиһан шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдир залуу хүбүүд, басагадай эдэбхитэйгээр үүсхэл хэшээлтэйгээр хабаадалгые хангаха гээшэ комсомолой организацинуудай бүхы бодото хүдэлмэриин гол хубинь болохо ёһтой гээд ВЛКСМ-эй XV съезд онсолон тэмдэглэнэ».

Коммунис партиин XXIII съездын, ВЛКСМ-эй XV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ манай республикын комсомолшууд, залуушуул хамсыгаа шуужа оронхой. Түгныш үһалуурнин системые барилгада хүдэлмэрилжэ байһан залуушуулые хаража үзыт. Эндэ, Буряад ороной шэнэ табан жэлэй томо барилгануудай нэгэндэ, залуушуул түрүүлэн, шэн габьяатайгаар ажаллана. Экскаваторнуудай машинистнууд Владимир Карбышев, Иван Задворняк, Валерий Иронин, Георгий Кашин гэгшэд халаанайнгаа даабарие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Кабанскын аймагта шубуушан Галина Корытова тухай һайн һураг суу үргэнөөр таранхай. Галина Кабанскын совхозой инкубаторна станцида дунда һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр ерээ һэн. Шэлэһэн мэргэжэлэйнгээ нюусые анхаралтайгаар шудалжа, аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар Галина түрүү шубуушан болоҗо шадаа.

Республикымнай колхоз, совхозуудта хэды олон залуу таряашад, малшад, механизаторнууд хүдэлмэрилнэб! Тэдэнэр өөһэдынгөө гараар арад зонойнгоо баялигые үсхэнэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурине табилсана. Тэдэнэр урдаа байһан зорилгонуудаа, хэжэ байһан ажалайнгаа шухалые һайн мэдэнэ. «Хамтынгаа ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө хаба шадалаа хайрлахагүйбди» гэжэ Яруунын аймагай «Дружба» колхозой залуу механизаторнууд Владимир Цыремпилов, Иннокентий Ханхаров гэгшэд хэлэнэ. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хэзээ бүхэндэ хүрэдэг, ямаршье ажал дээрэ түрүүлэн ябадаг.

Коммунис парти залуушуулые эбтэй эетэйгээр, хани барисаатайгаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ манай совет залуушуул интернационализмын тугые үндэр дээрэ үргэн ябана. Совет залуушуул өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө эрэлхэгээр тэмсэжэ байһан Урда Вьетнамай залуушуулда аха дүүгэй ёһоор гараа һарбайна. Тэдэниие үнэн зүрхэнһөө халуунаар дэмжэнэ. Тэдэнэй баатар тэмсэлээр омогорхон, баяр баясхалан хүргэнэ, бодото туһаламжа үзүүлнэ. Иигэжэ бүхы дэлхэйн залуушуулай һаналаа нэгэдэнхэй байһыень эли тодоор харуулна.

Совет залуушууд олон үндэһэ яһата эбтэй эетэй аха дүү бүлэ соогоо ажаһуухадаа, хани барисаатай, харилсаа холбоотой байһанай эрхим һайн үльгэр жэшээ бүхы дэлхэйн залуушуулда харуулна. Гүрэнэй Зүүн Сибириин Культурын институдые абаад үзэе. Эндэ ород, буряад, яхад, тува, еврей болон бусад яһатанай хүбүүд, басагад ээм эмээ түшэн, бэе бэедээ аха дүүгэй ёһоор туһалалсан, эрдэмэй гүнзэгые ухамайлан шудалжа, байнад. Тэдэнэр бэе бэедээ ехэ хүндэтэйгөөр хандажа, хамтын байрада эбтэй һайнаар, омог дорюунаар ажаһууна, уран һайханай самодеятельностьда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

«Залуушуулда хайшаашье харгы замууд нээлгээтэй» гэжэ нэгэ дуун соо тон зүбөөр хэлэгдэнэ. Хаана ажаллаха дуратайбши—завод, фабрика, колхоз, совхоз шамайе баяртайгаар угтан абаха, һураха хүсэлтэй һаашни, техникум, институдуудай үүдэн урдашни үргэнөөр сэлеэтэй. Иимэ Эхэ орондо түрэһэн залуушуул хэды зол жаргалтайб! Мүнөө дунда һургуулинуудта һүүлшын шалгалтанууд болоҗо байнхай. Хэдэн үдэрһөө ганса манай республика соо найма мянга гаран хүбүүд, басагад болбосоролой аттестат абахань. Тэдэнэрэй олонхин нютагтаа үлэжэ, түрэл колхоз, совхозуудтаа ажаллаха хүсэлэнтэй. Олон залуушуул завод, фабрикануудта ошожо, хүдэлмэришэн ангиин халаан болохо эрмэлзэлгэтэй. Теэд залуушуулай ажабайдалай үргэн замда гарахадань, партийна, комсомолой болон профсоюзна организацинууд ехэ туһа хүргэхэ ёһотой. Түбхын түрүүндэ залуушуулда ажалай тааруу зохид эрхэ нүхэсэл эмхидхэхэ шухала. Энэ талаар Улаан-Үдын «Труд» комбинадта ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Комбинадай түрүүшүүл городой һургуулинуудай һурагшадаар уулзажа, мэргэжэл тухайгаа хөөрэжэ үгэнэ, ажал хүдэлмэритэйгөө танилсуулна. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ерээдүйнгөө халаанай саашадаа һурахын түлөө мүнөөнһөө хэмжээнүүдые абанхай.

Мүнөөдэр—совет залуушуулай өөһэдынгөө һайндэрые республикымнай залуушуул ажалай амжалтануудаар угтана. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта Светлана Шишкинагай хүтэлбэрилдэг партиин XXIII съездын нэрэмжэтэ коммунис ажалай комсомол—залуушуулай бригада мүрысөөндэ түрүүлһэн зандаа. Нарин сэмбын фабрикада шэн габьяата ажалаараа бригадир Юрий Гриф түрүүтэй комсомол залуушуулай бригада ажал дээрээ шалгарһаар.

Коммунизм байгуулжа байһан совет арадай нягта жагсаалай түрүү зэргэдэ совет залуушуул бата алхамаар урагшаа алхална.

Коммунизм—түби дэлхэйн залуу наһан,
Коммунизмые залуушуул байгуулха!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 151 (11137) | 1966 оной июниин 26, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ЗАЛУУШУУЛ АЖАЛ ДЭЭРЭ

Улаан-Үдын шэлэй заводто үнэн сэхэ ажалаараа һайшаал магтаалда хүртэһэн залуушуул олон юм. Тэдэнэй нэгэн шэл отологшо Маргарита Тогтопова абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Зураг дээрэ: М. Тогтопова.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ХОРЁОДО ХААГДАНАГҮЙ

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ үхэр малаа таргалуулжа абаха гэжэ манай колхозой малшад оролдожол байна гээшэ. Би 85 хашараг, бурудые даажа абаад, Таархан гэжэ ой модотой бэлшээридэ адуулнаб.

Анхан тушаажа абахадам тус бүринь хоёр центнер татаһан. Мүнөө яһала һайжаржа байна. Буруу, хашарагуудаа хорёодо орой хаанагүйб. Тэдэмни үдэр һүнигүй уула хадаар, ой соогуур бэлшэжэл ябадаг. Гансахан үндаа хүрэхэдөө, цистернын хажууда суглардаг.

Бэлшээридэмнай дүтэ уһан үгы. Тиимэһээ колхозой правлени ойн захада томо цистерн табижа үгөнхэй. Тэрээн руу машинаар уһа зөөжэ хэдэг юм. Цистерны захада бишиихан отог түхеэрэнхэйбди. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэндэ малшадай байха гэр барижа үгэхэ гэһээр хоёр жэл болобо. Гэр байхагүй. Хура борооной ороходо ядалдадаг гээшэбди.

Малнай үглөөгүүр, үдэшэлэн тээшэ уһа ууханя сугларлдаг. Энэ үедэ малаа тоолодог, дабһа, хужар долёолгодогбди. Хадын ногооной забаан байдаг хада дабһа элбэг байлгаагүйдэ мал таргалхагүй бшуу.

Һубай мал адуулагшаар хоёрдохи жэлээ ажаллажа ябанаб. Нёдондо зунай бэлшээриин үедэ буруу хашарагуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 700 шахуу грамм нэмээгээ һэм. Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо бүри һайнаар бэлшээжэ, малаа сүүдхэдэ килограмм хүрэтэр таргалуулха, түлжүүлхэ хүсэлтэйб.

Бэлшээридэ гаргахынгаа урда тээ буруу, хашарагуудайнгаа нюрганда эм түрхижэ, гуур үгы хэгдээ һэн. Үдэртөө малаа ходо эрьежэ ябаха хэрэгтэй. Энэ тэрэ аюул болоҗо магад. Морёо хүтэлөөд, малаа манажал ябагдана.

Р. ЛЕНХОБОЕВ,
«Улаан Оронго» колхозой мал адуулагша.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд газар уһалалгые энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо нэгэ хахад дахин ехэ болгоо.

Энэ хэрэгтэ Бэшүүрэй совхозой коммунистнар энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, тус Пленум дээрэ табигдаһан асуудалнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Тиихэдээ хэрэглэгдэдэггүй 400 гектар намаг газар хатааха, 1000 гектар сабшалангай газар үтэгжүүлхэ, уһалагдадаг сабшалангай газарые 1970 он хүрэтэр 2800 гектар болгохо, тиихэдээ уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө 18 центнер, үтэгжүүлэгдэдэг газарай гектар бүриһөө 25 центнер ургаса хуряаха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Ойрын жэлнүүдтэ Баруун-Гутай, Шанага голнууд дээрэ сөөрэм тогтоожо, сабшалан, таряалангай газар уһалдаг болохо гэһэн байна.

Мүнөө совхозой хүдэлмэришэд сабшалангайнгаа газар дээрэ 9800 тонно шэбхэ гаргаад, 70 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад байна. Гадна сабшалангай 2700 гектар газар нэгэ дахин уһалаа. Хоёрдохи уһалалга эмхидхэгдэнхэй.

Совхоз уһа сүршүүлэн газар уһалдаг мелиоративна технико олоор абажа байна.

В. ЛАВРОВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРНО

Номин тунгалаг Байгал далаймнай мүльһэнһөө һалажа, загаһашад агнуураа эхилбэ. Баргажанай адагай загаһанай комбинадай губшууршад мүнөө далайдаа гаранхай. Агнууриин һаяшье эхилээ һаань, ангуушадай дунда түрүүшүүл тодоржо эхилээ. Юрий Косолаповай бригада хэдэн үдэрэй туршада агнуури хэхэдээ, арба гаран центнер омоли загаһанай пунктда тушааһан байна. Тиихэдэ гүльмэ табигшадай дундаһаа «Байкалец» колхозой Виктор Федоровой бригада эрхим амжалтатай. Эдэнэр арба нэгэн центнер жэжэ загаһа тушааба.

Загаһанай пунктда мүнөө хоёр зуугаад центнер омоли абтаад байна.

Р. ЛЕОНОВ.

* * *

КАБАНСК. Аймагай загаһашадай 15 бригада омоли агнахаяа далайда гаранхай. Тэдэнэй дунда агнууриин баян дүршэлтэй болоһон В. А. Хамаганов, А. М. Андропов, В. А. Гашов болон бусадай бригаданууд бии. Тэдэ бригадануудай нэгэнтэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин секретарь Вл. Карпов агнуурида гаралсаба.

В. А. Гашов, П. Т. Пестерев гэгшэдэй бригада түрүүшын 15-аад центнер омоли тушаагаад ябана.

К. КОНСТАНТИНОВ.

ОЛОН МЯНГА АРЬБАЛАГДАБА

Жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр Үнгэтэ металлургиин министерствын болон металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн Зэдын вольфрам- молибденэй комбинадай коллектив түйлаһан амжалтаяа арьбадхаха гэжэ оролдоно.

Вольфрамай концентрат гаргаха хахад жэлэй түсэб июниин 23-да дүүргэгдэээ, молибденэй концентрадаар—25-да дүүргэгдэбэ. Вольфрамай концентрат үйлэдбэрилхэ июниин даабариин ехэ байбашье, тэрэниие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэд шармайн оролдоно.

Комбинадай коллектив экономическа талаараа һайн үрэ дүн түйлаха зорилго урдаа табинхай. Үйлэдбэрэй шэнэ гуримаар түсэблэхэ бэлэдхэл бүхы рудник, участогуудта хэгдэнэ. Экономикоёо шэнжэлхэ, үйлэдбэрээ зүбөөр хүтэлбэрилхэ, эмхидхэхэ тэмсэлынь үрэ дүнгөө харуулба. Жэлэй эхинһээ хойшо товарна продукци үйлэдбэрилгын өөрын үнэ 1,5 процентээр хямдаруулагдаа. Иигэжэ комбинадай коллектив түсэбһөө гадуур 61 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байна.

К. БУХАЕВ,
комбинадай түсэблэлгын таһагай начальнигай орлогшо.

СЭГЭЭ БАРИИТ

— Нүхэр, «Саян» столоводо, һүнэй магазинуудта сэгээ худалдадаг болоо гэлсэнэ. Амталаа гүш?

— Амтань үзэгдөө. Одоошье зохид. Һая гурбан бутылка абажа, дээрэ дээрэһээнь тооной гудамхижархёоб.

— Хэды сэнтэй юм?

— Бараг лэ даа. Пивын лэ сэнтэй адли, 37 мүнгэтэ.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн һаяпай Улаан-Үдэдэмнай дуулдадаг болобо. Городой һүнэй заводто сэгээ (кумыс) бэлдэгдэжэ захалаа ха юм.

— Түрүүшын 400 литр сэгээ худалдаа наймаанда ябуулаабди,— гэжэ гормолзаводой директорэй орлогшо нүхэр Холопов мэдүүлбэ.

Хаанаһаа гүүнэй һүн абтидаг юм? Город шадарай ажахынуудһаа. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Эрхирэгэй, Онохойн совхозууд үдэр бүри гүүнүүдээ һаажа, Улаан-Үдын һүнэй заводто эльгээнэ. Һаяар «Улаан Оронго», «Коммунизм» болон бусад ажахынуудһаа иимэ һүн орохо.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда гүүнүүдынь электрын хүсөөр һаагдана.

— Мүнөө 30 гүү электроагрегадаар үдэртэ дүрбэ дахин һаана. Гүүн бүриһөө сүүдхэдэ гурбан литр һүн гарана,—гэжэ тус ажахын хүдэлмэрилэгшэ Т. Халанов хэлэбэ.

Иигэжэ буряад зоной үни холын хүндэтэ унда, хүнэй бэедэ айхабтар ехэ ашатай эдеэн—сэгээ бэлдэгдэдэг болоһониинь һайшаалтай.

Нүхэд, сэгээ бариит!

А. БОРИСОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дээдэ Онгостойн санаториин ахалагша мастер М. Арабжаева Д. Асеева хоёр наймаанда гаргагдахаар бэлэн болоһон сэгээ шалгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Конституциин 55-дахи статьягай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо:

Совет Социалис Республикануудай Союзай долоодохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1966 оной августын 2-то Москва хотодо зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1966 оной июниин 25.

ШАРЛЬ де ГОЛЛЬ СИБИРИИН ЭРДЭМТЭДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИТЭЙ ТАНИЛСАНА

НОВОСИБИРСК, июниин 24. (ТАСС). Академическэ городокто—Сибириин научна центртэ—Франциин президент Шарль де Голль мүнөөдэр хүрөө. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, француз болон совет түсхай тушаалта хүнүүд тэрээнтэй хамта эндэ ерэлсэһэн байна.

Эрдэмтэдэй байшанда айлшад ороо, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түрүүлэгшэ академик М. А. Лаврентьев тэдэниие амаршалаа. Франциин президентын айлшалга Франциин болон Советскэ Союзай этигэмжэтэй улам дүтын холбоотой болохо хэрэгтэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Гадаадын оронуудай научна центрнүүдтэй байгууһан холбоо барисаан тухайгаа эрдэмтэ саашань хэлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ холбоо барисаанниинь улам бүри ехэ болоҗо байнхай. Гансахан лэ 1965 ондо хариин 800 гаран, тэрэ тоодо Франциин 75 эрдэмтэ академическэ городокто ерэһэн байгаа. Городокой хоёр зуу гаран научна хүдэлмэрилэгшэ хариин элдэб оронуудта ошожо ерэһэн байха юм.

— Франциин эрдэмтэдэй манай институдта ерээ һаань, бидэнэр баясаха байгаабди. Ажаллахадань эгээн лэ таарамжатай һайн эрхэ байдал тэдэндэ бидэнэр бии болгожо шадаха байгаабди. Француз болон ород эрдэмтэдэй хамтын хүсэлэл оролдолго ехэ түйлалтануудта лаб хүргэхэ байна.

Эндэ шухала хүдэлмэриин хэгдэжэ байһанай ашаар, тэрэшэлэн һайн һайхан зорилгоор институдай байгуулагдаһанай ашаар академическэ городок бүхы дэлхэй дээрэ алдар суутай үнинэй болонхой гээд президент Шарль де Голль хэлээ. Мүнөөнэй ухаан бодол, мүн занщалнууд эндэ зоримгойгоор таарал дуулагдана гээд президент хэлээ.

Наукануудай академиин Новосибирскэ филиалда би айлшалжа ерээд байнаб. Энэ филиал агууехэ Петрой байгууһан Наукануудай академиин уг залгамжалагша болоно гээд Шарль де Голль һануулаа.

— Сибириин научна центрэй францида илангаяа ехээр һонирхогдодог байһан тухай президент үргэлжэлүүлэн хэлээ. Эндэ үгаа үргэн ехэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэнэ.

Эгээл иимэһээ академическэ городой хэжэ байһан ажал хэрэг бүгэдэ ниитын хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, эрдэм наука бүгэдэ ниитын шэнжэтэй—гээд тэрэ хэлээ.

Совет болон француз эрдэм ухаан хүнэй дэбжэлтын аша туһада хамтаараа ажаллаг лэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө Росси Франци хоёр хамтаараа оролдолго гаргаг лэ! гээд үгэеэ түгэсхөө.

Удаань Шарль де Голль, Н. В. Подгорный болон бусад ядерна физикын болон геологиин институдуудта, геологическа музейдэ хүрөө, городок соогуур ябажа хараа.

Сибириин эрдэмтэдэй уулзалгын дурасхаал болгон Франциин президентдэ яхад алмазууд бэлэг болгон үгтэһэн байна.

НОВОСИБИРСК, июниин 24. (ТАСС). Франциин президент генерал Шарль де Голль хүнлэ электромашина бүтээлгын («Сибэлектротяжмаш») заводто хүрөө. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный тэрээнтэй хамта эндэ ерээ.

Наһатайшье һаа

Хэды үндэр наһатайшье һаа, хэжэ байһан ажалаа орхихо дурагүй хүнүүд байдаг юм. Лука Филиппович арбаад жэлэй саада тээ свекловод байһан. Теэд мүнөө жэлдэ дахин лэ хуушан ажалдаа орохо һанаатай «Рассвет» колхозойнгоо правленидэ хандаба.

Иимэ хүнүүдтэ ажал байнгүй яахаб даа. Үнгэрһэн хабар нүхэр Куприянов звеное даагша болоод, зуун гектарта саахарай свёкло тариба. Мүнөө тэрэ звеногой полидо ургасань жэгдэрэн гаража, байна. Һайн хүнэй ажал харахадашье эли байдаг ха юм.

С. БИЛЬТУЕВ.

Бэшүүр.

ТОБШОХОНООР...

Июнь һарын хуушаар Улаан-Үдэ городто соёлшодой ехэ хуралдаан болохонь.

Тувын, Буряадай автономито республикануудһаа, Красноярск, Приморск, Хабаровска хизаарнуудһаа, Шэтын, Эрхүүгэй, Амурай областьнуудһаа соёлой хүдэлмэрилэгшэд энэ семинарта хабаадаха юм. Хөөрэлдэхэ гол асуудалынь—автоклубуудай хүдэлмэри һайжаруулха тухай ехэ яриилдаан болохо байна.

* * *

Республикын хатар, дуунай ансамбль аймагуудаар, колхоз, совхозуудаар ябажа, концерт табижа ябаһанаа бусаад, мүнөө хүршэ Яхадай автономито республика гастрольдо гараба.

Мүнөө эдэнэрэй репертуар олон дуу хатарнуудаар нэмэгдэнхэй. Ансамблиин дуушад, хатаршад буряад, ород, хари гүрэнэй арадуудай дуу хатарнуудые гүйсэдхэдэг юм.

Һургуулиин шэнэ байшан

Ахын Коммунизм колхоз Балагта гэжэ нютагта эхин һургуулиин шэнэ байшан барижа байна. Энэ һургуулинь 40 хүүгэдэй һураха багтаамжатай юм. Һургуулиин энэ шэнэ байшан һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр ашаглалгада оруулагдаха байна.

Гадна энэ колхоз байрын шэнэ олон гэрнүүдые барина.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

Эмхитэйгээр эхилбэ

Сэлэнгын аймагай бүхы ажахынуудта хонин хайшалалгын хаһа эхилээ. Район дотор жара далан машинатай хорин нэгэн хайшалалгын пунктнууд байгуулагданхай. Бултадаа 158 мянган хонин хайшалагдаха юм. Тэдэниие арбан табан үдэр соо хайшалжа дүүргэхээр хараалагдана.

Түрүүшын гурбан үдэр арба мянга гаран толгой хонин хайшалагдаһан байна. Тэрэнэй тоодо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо—дүрбэ мянга хахад, «Эрдэм» колхоздо—хоёр мянга хахад, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо—мянга хахад толгой хонин хайшалагдаба.

Ш. ЕФИМОВ.

Олон шантай конкурс

Республика доторнай техник-үрэжүүлэгшэдэй конкурсын соносхогдоходо, бүхыдөө 15 хүн тэрэнэй гуримые дүүргэжэ, шалгаран гараһан байгаа. Теэд нэгэ ажаглалтай талань гэхэдэ, конкурсын түрүүшүүлэй дундаһаа 11-ниинь Улаан-Үдын гүрэнэй станциин гонодо ороно. Энэнь нэгэ талаараа малые искусственна аргаар үрэжүүлдэг эндэхи станциин һайнаар ажалладагые харуулна.

Техник-үрэжүүлэгшэдэй конкурс мүнөө жэлдэшье үргэлжэлхэ. Тэрээндэ түрүү гараһан хүнүүдтэ хамта 45 шан, тэрэ тоодо нэгэдэхи һуури эзэлэгшэдтэ—10, хоёрдохидо—15, гурбадахида—20 шан үгтэхөөр хараалагдана.

П. ОВЧИННИКОВ.

ТАРЯАЛАН ДЭЭГҮҮР САМОЛЁТ ЭЛИНЭ

ЯРУУНАДА ехэ халуун хуурай байһаар. Шииг нойтоной дуталдаһанһаа ногоо таряанай гараса һэбзэрээ. Тиимэ ха бүринь ургасын хойноһоо үлэмжэ һайн харууһалга хэгдэжэ байнхай. Жэшээлэн хэлэхэдэ, таряалангай үрмэдэһэнтэй тэмсэхэ, нэмэлтэ үтэг тэжээл үгэхэ хүдэлмэридэ авиаци үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Нарһатын совхозой таряалан дээгүүр үсэглэдэр, үржадартаа самолёт хоро сасажа, таряалангай дүрбэ мянган гектар газар буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэбэ.

Ц. ДОРЖИЕВ.

ЗАЛУУШУУЛ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

СМУ-8 организацин монтажнигууд, коммунис ажалай ударникууд, комсомолшууд Григорий Шелудяков Григорий Седельников хоёр совет залуушуулай Үдэрые ажалай амжалтаар угтана.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Эхин организаци—партиин үндэһэ һуури

ТУҺАЛЖА, ДЭМЖЭЖЭ БАЙХА

Колхоз, совхозуудай бригада, отделенинүүдтэхи эхин партийна организацинуудай үүргэ харюусалгынь үргэхэ, дайшалхы шадабаринень дээшэлүүлхэ тухай газетын хуудаһан дээрэ һүүлэй үедэ боложо байһан хөөрэлдөөн үе сагтаа эхилээ, партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ, илангаяа эхин партийна организацинуудай секретарьнарта туһатайшье байха гэжэ һанагдана.

Партком, партком гэлсээд һүүлэй жэлнүүдтэ эхин партийна организацинуудта анхарал багаар табигдадаг болоо һэн гэжэ энэ хөөрэлдөөндэ эхи табиһан нүхэр Капустин тон зүб тэмдэглэнэ.

Нюуһанай хэрэг байхагүй, манай совхоздошье иимэ юумэ болоһон байха. Урдань байһан үйлэдбэриин управлениин партийна комитет совхозой парткомһоо саашаа ошодоггүй, эхин партийна организацинуудта хүрэдэггүй бэлэй. Тэдэниие һажаажа, бидэнэршье холо ошоогүйбди. Али нэгэн асуудал шиидхэхэдээ эхин партийна организацитай, тэндэхи коммунистнуудтай зүбшэхэ гээшэ үгы тооной болоһон, имагтал совхозой конторые тойроһон хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө болоод лэ шиидхэгдэдэг байгаа. Отделениин партийна организацинуудаар суглаан боложо байгаа юм гү, али үгы гү, коммунистнууд партийна даабари дүүргэнэ гү, али үгы гү гэхэ мэтэ партиин доторой хүдэлмэриин асуудалнуудаар һонирхохо гээшэ хомор болоһон. Хүнэй энээн тухай һураа һаа, энэмнай юу хэлэнэб, партком бии юм гэжэ мэдэхэгүй хүн байгаа гээшэ гү гэжэ гайхахашье ушар үзэгдэдэг байгаа.

Партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримда огто таарахагүй иимэ ябадалда КПСС-эй ЦК-гай октябриин, ноябриин Пленумүүд (1964 оной) эсэс табиһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо партиин бүхы хүтэлбэрилхы органууд, тэрэ тоодо КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай парткомуудшье эхин организацинууд тээшээ ондоогоор хаража, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа тэдээндэ түшэглэдэг, тэдэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг боложо эхилһэн.

Гэбэшье заншаһанһаа гэнтэ арсахань бэрхэтэй гэдэгтэл, һаяхан болотор хаа-яахан эхин организацинуудта бодомжогүйгөөр хандаха, тэдэниие тоохогүй ябадал үшөөл үзэгдэдэг байгаа бшуу.

Эгээл тиимэһээ КПСС-эй XXIII съезд партиин үндэһэ һуури болохо эхин организацинуудта тон ехэ анхарал хандуулжа, тэдэнэй дайшалхы шадабариие улам дээшэлүүлхэ шухала зорилго бүхы партийна организацинуудай, хүтэлбэрилхы партийна органуудай үмэнэ табиһан байна.

Бүхы партийна органуудай уялга гэбэл, эхин парторганизацинууд тухай зэсэшэгүй анхарал оролдолго гаргаха ябадал болоно. Партийна эхин организацинуудтайгаа партийна комитедүүдэй саг үргэлжын холбоо барисаатай байхань, районуудай, городуудай, областьнуудай комитедүүдэй, мүн союзна республикануудай ЦК-нуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд парторганизацинуудта ходо-доо ошожо, коммунистнуудтай хөөрэлдэдэг, зүбшэлдэдэг, тэдэнэй үмэнэ элидхэл хэдэг байхань шухала гэжэ партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Манай совхозой парткомой, отделенинүүдэй партийна организацинуудай хоорондохи холбоо барисаа, ажал хүдэлмэри тухайнь хэлэн үгөөр эндэ тогтоё. Совхозой отделенинүүд болон үйлэдбэриин бусад участогуудаар 6 эхин партийна организацинууд байгуулагданхай. 120 гаран коммунистнууд тоологдоно. Энээнэй урда тээ коммунистнуудые үйлэдбэри дээрэ хубаарилан табилгада партком сэхэ оролсодог байбал, мүнөө энэ хэрэг эхин партийна организацинуудта даалгагданхай. Тиимэ байхашье ёһотой ха юм. Организаци бүхэндэ 20 гаран коммунистнар, тэндэ бюро һунгагданхай. Хэн коммунистынгаа хаана хүдэлжэ, һайн үрэ дүн харуулхыень хажуудань сугтаа ажаллажа байһан нүхэдһөөнь үлүү һайн хэн мэдэхэ гээшэб? Энэ нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, эхин партийна организаци ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта отделениингээ бүхы ажал хэрэгэй түлөө харюусана ха юм. Тиимэ болохолоороо коммунистнуудаа хаана табихаб, тэдэнэртэ ямар ажал даалгахаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые өөһэдөө, өөһэдынгөө эрхэ байдалһаа хаража шиидхэхэ ёһотой болоно.

Тогтоогдоһон энэ гурим партийна комитедэй эрхые хаһана, нэрэ хүндые хухална гэжэ һанаһанай хэрэггүй. Шухала болоходонь заабари үгэхэ, алдуу эндүү гаргабалнь заһаха эрхынь парткомһоо хэншье буляанагүй. Имагтал энэ эрхээ зүбөөр хэрэглэхэ, партийна эхин организацинуудайнгаа үүргэ харюусалгые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, нэрэ хүндыень үргэжэ байха хэрэгтэй.

Мүнөө совхозой главна мэргэжэлтэд, отделенинүүдые эрхилэгшэд партбюрогой, парторгын зүбшөөлгүйгөөр нэгэшье коммунистые ондоо хүдэлмэридэ эльгээхэ эрхэгүй. Гадна тол мэргэжэлтэй хүдэлмэришэниие, жэншээлхэдэ, механизаторнууд, һаалишад, хонишодые һэлгэхэдээ, шэнээр томилходоо партийна организацитай зүбшэн хэлсэдэг заншалтай боложо байна. Энээниие ёһотой заншал болгохо һанаан бии, энээниие-мнай совхозой дирекцишье халуунаар дэмжэнэ.

Бүхы юумэнэй түлөө коммунистнар харюусадаг, партийна организацинуудһаа һурана ха юмбибди. Тиимэ болохолоороо тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудые хараадаа абаха хэрэгтэй, тэдэниие тоонгүй гаража болохогүй.

Совхозой гурбадахи отделениин (Аһагадай) эхин партийна организациин хүдэлмэри (секретариинь нүхэр Чимитов) тобшохоноор харуулаа. 24 коммунистнуудай 19-ниинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллана. 7 механизатор, 3 луговод гэхэ мэтэ. Партийна суглаан һара бүридэ заагүй зарлагдадаг. һүүлэй үедэ зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудайнь зариман тухай хэлэбэл: «Коммунистнуудай партийна даабари дүүргэлтэ», «Ажал дээрээ, ажаһуудалдаа коммунистнуудай түрүү үүргэ», «Коммунистнуудай өөһэд хоорондоо эрилтээ дээшэлүүлгэ», «Отделениин хүдэлмэриин 4 һарын дүн ба партийна организациин зорилго» гэхэ мэтэ болоно. Абаһан тогтоолнуудынь олон үгэгүй, дүүргэлтынь шалгажа, хинажа яһала боломоор. Зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудые балдалгэдэ олон коммунистнуудые, партийнабэшэ эдэбхитэдые хабаадуулһанай ашаар абаһан шиидхэбэринүүдыньшье тодо һонор байдаг.

Совхозой партийна комитет отделенинүүдэй партийна организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлхые оролдодог байна. Энэ зорилгоор парткомой гэшүүд хэдэн үдэрөөр тиишэ гарана. Парторгнуудтай хамта эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулалсадаг, партийна суглаа бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэнь туһалалсадаг юм.

Гадна энэ жэлһээ эхилжэ партийна хүдэлмэриин зарим асуудалнуудаар эхин организацинуудай секретарьнарай тоосоо парткомой заседани дээрэ дууладаг болообди. Жэшээлхэдэ, февраль һарада хоёрдохи отделениин парторг А. Кулугурова ниитэ-политическэ хүдэлмэриин отделенидэ ямараар эмхидхэгдэһэн тухай, апрель һарада 1-дэхи отделениин парторг Д. М. Тубчинов партийна организациингаа хүдэлмэри тухай тоосоһон байна. Һаяар 3-дахи отделениин партбюрогой хүдэлмэри тухай асуудал табигдаха.

Парторгнуудай тоосоо дуулахадаа тэдэниие харааха, хөһөөхэ зорилго табигдадаг бэшэ, харин һайн талыень тэмдэглэжэ, дутуу дунданууднынь элирүүлжэ, тэдэнээ усадхаха зам хэмжээнүүдынь заажа, хэлэжэ үгэхые оролдонобди. Хэрэгтэй байбалнь бодото туһаламжа үзүүлэгдэдэг.

Хэлэһэнээ лаблажа, багахан жэшээ дурдая. Ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар 3-дахи отделениин парторганизациин секретарь нүхэр Кулугуровагай тоосоо дуулахадаа харуулан ойлгуулха зүйлнүүд хуушараа, ойлгуулламжын хүдэлмэридэ сельскэ Соведэй депутадууд, хүдөөгэй интеллигенци һулаар хабаадалсана гэжэ элирүүлэгдээ бэлэй. Энэ асуудалаар абтаһан парткомой шиидхэбэри партийна бюрогой заседани дээрэ табигдаа һэн. Тиихэдэ эндэхи багшанар, мэргэжэлтэд, нютагай Соведүүдэй депутадууд уригдаһан, үгэеэ ойлголсоһон байха. Мүнөө отделени дээрэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд сүм һэльбэгдээ.

Парткомой зүгһөө эхин партийна организацинуудта үзүүлэгдэдэг туһаламжа, бидэнэрэй холбоо барисаан гансахан тоосоо суглаагаар хизаарлагдаагүй, хизаарлажашье болохогүй. Парткомой гэшүүд отделенинүүдээр ябахадаа, эхин организацинуудай, тэндэхи коммунистнуудай ажал хэрэгээр һонирхожо, парторгнуудтайнь уулзажа, һанамжа дурадхалаа андалдадаг. Тэрэшэлэн ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэйшье хөөрэлдэхэдөө тэндэхи партийна организациин үүргэ харюусалга тухай һануулхые оролдодог.

КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэһэн партийна организацинууд партиин хараалһан асари ехэ түсэбүүдые дүүргэлтын түлөө тэмсэлдэ үргэн олониитые элсүүлжэ байна. Иимэ эрхэ байдалда эхин организацинуудай, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл улам бадаруулха, дайшалхы шадабариинь саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха гээшэ маанадай шухала зорилго болоно.

И. МОДОРОВ,
Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь.

ЛВРЗ-һээ поэтическэ репортаж

ХҮДЭЛМЭРИШЭН ТУХАЙ ДУУН

1.

Харагты! Зангиршаһан балсанта махабад бэеэрээ зогсожо байнабди. Баяртай хүхюунүүд. Мундуу шиирагууд. Оньһото орёо мянга түмэн станогууд, абарга томо мост-кранууд, хүхэ дүлөөр соробхилһон хөөргэнүүдэй дунда-бди.

Дээрэмнай—ган түмэр дараанса хушалтын захагүй үргэн дайда. Толгой эрьемэ үндэр дайда.

Хажуугаарнай—жагсаал шэнгеэр зурыһан асари мантан бахананууд.

Аяар өөдэ. ёрбойһон эдэ олон бахананууд, гайхамшаг томо баатар хүнэй ээмүүд шэнгеэр, һүртэ түмэр Ордонгой тулга болон оршоно.

Цехүүд дотор дунгинама солгёон.

Заводойнгоо асари ехэ гуламтые хаймадан шартэжэ, бэеэ мушхалан сэхэлнэбди.

Һудаһа руумнай ямаршьеб жэгтэй, танигдашагүй шэнэ, ирагуу хүгжэмтэ түмэр шуһан шудхарна.

Һүртэ мантан балтануудые далайһан баатарнууд болон оршонобди. Алдар соломнай огторгойн мушэдэй ёохорой дуун соо жэрьенэ.

Эхэ һайхан орондоо илагдашагүй ехэ тамир хүсэ бэлэглэн байдаг асари мантан заводой үнэн болото зэд байһанаа гүн сэдьхэлһээ мэдэрнэбди.

2.

Үглөөнэй эгсэ найман саг.

Сэрэгшэд мэтээр, нэгэ зэргэ ажалай вахтада жагсанабди.

Минута бүхэндэ эршэ хүсэмнай элсэнэ. Шүрбэһэлиг, холонги, барсагар бата хэдэн мянган гарнуудынай нэгэ жэгдээр хүдэлнэ.

Бүхы цехүүд ханхинан доргьбожо эхилнэ. Сонхоор ирагуу һайхан наран мяшаеэн-мяшаеэн игаана. Агаар долгисон хүлгэжэ, түмэрэй үнэр анхилна. Задарюун хонгёо шог зугаа, хүхюун энеэдэн соностон дэлбэрнэ.

Ажал эршэдэн шуургалба. Зохолһон гарнуудынай алха, түлхюур жабхалантайгаар бажууба. Түмэр тухай поэмын шэдитэ мүрнүүд хаа хаанагүй сууряатажа алхалба.

Хүдэлсэ бүхэмнай улам улам түргэдэнэ.

Оньһото машина Хүн хоёр урилдажа мүрысэн, эршэтэ ажалай эхилһые мэдүүлнэ.

Бидэнэй сэдьхэл зүрхэн соо—залиршагүй Ажабайдалай сог зали, эртын сэнхир үглөөнэй шаргал наранай элшэ гэрэлэй аялга.

Заводнай—орьёлмо Ажалай һайндэрэй гуламта.

Еборгон солгёо
Ёгто үгын эрмэг дээр,
Задарюун хонгёо
Залан үгын үнсэг дээр
түмэржэнэл зоригнай.
Эрхим нүхэрөө
Эрын ёһоор хүндэлжэ,
Балсан бүхэнөө
Балта далайн эршэлжэ,
хүдэржэнэл бэемнай.
Ябууд дундаа
Янзын шүрэб мушхан,
Эрид хурдаар
Электро-зураг үншан,
һоноржонол ухаамнай.
Мундуу үсэд
Мотоорнуудай хүгжэм соо,
Эршэ хүсэн
Эдэбхиимнай дүлэн соо
алдаршанал ажалнай!

Даши ДАМБАЕВ.

ХАНИ НҮХЭСЭЛ БАТА

Майн 17-ной үглөөгүүр. Кремлиин Съезднүүдэй ордон. Уужам дэлгэр совет оронойимнай согтой дорюун хүбүүд, басагад ВЛКСМ-эй XV съездэ сугларанхай. Зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнууд гансашье бидэнэрые, совет комсомолшуудые бэшэ, харин гадаадын оронуудһаа ерэлсэһэн залуу айлшадые мүн баһа һонирхуулаа.

Забһарлалгын үедэ мойһон хара шарайтай, нюргаар үндэршэг хүбүүн хажуудамни дүтэлжэ ерээд:

— Та ямар ороной болохобта, совет гү?—гэжэ һураба.

— Тиимэ. Та хаанаһаабта?

— Би Африкаһааб.

Энэ залуухан хүбүүнтэй нилээд удаан хөөрэлдэбэб. Эрхэ сүлөөгөө олохын тула тэдэнэр колонизаторнуудтай эрид шангаар тэмсэнэ. «Национальна культурыемнай ула дороо гэшхэхэһээ абан аашалжа, бидэнэрые үдэр бүхэндэ зараха, али зэргээр баһаха доромжолхые оролдоо. Хүндэ баһуулжа ябахаһаа муухай зоболон үгы. Бидэнэрэй тэмсэлые илангаяа совет болон социалис оронуудай залуушуул дэмжэжэ, ходо зоригжуулжа байдаг, байнашье,—гэжэ хэлэхэдэнь, үнэншэнгүй байхын аргагүй.

Ганса энэ гээшэ гү?

Танилсабабди. Үсэгэлдэрэй солдат, харин мүнөө манай съездын хүндэтэ айлшан Вьетнамай хүбүүн бидэнэртэй зэргэлэн һууна. Уданшьегүй бидэниие тойроод болгар, румын, чех, поляк, монгол хүбүүд, басагад сугларжа, нютаг нютаг тухайгаа шогтой зугаатайгаар хөөрэлдэнэбди, адресуудаа үгэлсэнэбди, забһартань дуу дууладанабди, өөһэд өөһэдынгөө хэлэ һайса мэдэхэшьегүй һаа, зангалсан байжа хөөрэлдэхые оролдонобди.

ВЛКСМ-эй съезд гансашье совет залуушуулай хэжэ байһан, баатаршалхы ажалай дүнгүүдые гаргаһан, саашанхи зорилгонуудыемнай хараалжа үгэһэн бэшэ, харин бүмбэрсэг дэлхэйн хүбүүд, басагад эбтэй эетэй, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байха ёһотой юм гэжэ уряалһан байна. Энээн тухай гадаадын оронуудһаа ерэһэн залуу айлшаднай сэдьхэл хүдэлгэмөөр хэлээ бэлэй.

К. ЦЫДЕНОВ, ВЛКСМ-эй XV съездын делегат.

БЭЛИГТЭ

Зураглал

ТОҺОЛИГ хара хүрьһэтэ газар хабтагад гээд лэ тракторай анзаһанай хойноһоо урбалдана. Минии һургуулидаа ошодог харгын хоёр тээгүүр иимэ бураздаанууд татагданхай. Бидэнэр энээхэн багта халга амардаг һэмди. Саанаһаа ерэжэ ябаһан трактор энээхэн багтал баһа зог татаха һанаатай ха. Зогсошобо... Кабинаһаань Бэлигтэ гаража ерэбэ. «Өө-ө, яагаа һонин хүн... Багадаа амаржа һуудаг газартаа хүрэжэ ерэбэ гүш?! Мэндээ, мэндэ!» гэлдэн гарнуудаа шангаар адхалдан амараа хэлсэнэбди.

Бэлигтэ Будаев үнинэй тракторист. Арбаад гаран жэл болоо. Дэрээнэй совхоз соо яһала суурхаһан, ехэшье ажал хэһэн хүн. Дунда зэргын шандааһалиг бэетэй.

Паар хахалалгын үе һэн. Нэгэтэ аймшагтай аадар оробо. Аадаршье үнгэрнэ бээз гэхэдэ —үгы! Һүүлээрнь шэнгэхэн бороо шэдэлжэ оробо. Поли дээрэ хэншье үлөөгүй, булта стан уруугаа шэглэнхэй. Тракторнуудынь поли дээрээ үлэбэ. Гансал Бэлигтын трактор гансаараа һарабша доро табяатай байба. Энэ хүмнай трактораа уһа саһан соо, хээрэ орхёо гэжэ үгы бшуу даа.

Бэлигтэ багаһаа хойшо нарин нягтаар һураһан. Эсэгэнь механизатор. Олон удаан жэлдэ колхозодо тракторой бригадираар хүдэлһэн. Хори гаран жэлэй хугасаада хүнүүдые трактор машинатай танилсуулһан, тэрээндэ һургаһан намтартай. Тэрэнэй хүбүүн Бэлигтэ абынгаа нэрэ хүндые үргэжэ ябана гээшэ.

Бэлигтын эсэгэ Шараханай Ошор гэдэг яб таб гэһэн, хододоо түргэн бэрхэ хүн юм һэн. Могойтодо, Хүнтэйдэ тэрээн тухай ехэл магтан хөөрэлдэдэг агша.

Бэлигтэ ажалша бэрхэ хүнэй хүбүүн хадаа олон үгэгүй, байһан юумыень тэрээхэн соонь хөөрэнэ.

«Мүнөөшни юумэ бүхэниие бүхы үнэн зүрхэнһөө хээгүй һаа, юушье бүтээхэгүйш, иигэд тиигэд гээд лэ хаялган гээшэмнай үнгэрһэн сагай үлэгдэл гээшэ. Мүнөөшни одоол һайхан һанаагаараа ажаллаха ёһотойбди. Хэһэн юумэеэ «энэ байна» гэжэ альган дээрэһээ хүнүүдтээ харуулмаар хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Гектарай түлөө гээд лэ энэ газараа хайша яашань зүһэхэ, муугаар хахалдагнай буруу. Ургаса абахал хадаа һайнаар хахалха, элдүүрилхэ ёһотойбди». Бэлигтын энэ хөөрөөе һайшаамаар!

Полевой стан дээрэхи улаан булан соо «Бэлигтэ Будаев» гэһэн тусхай булан эмхидхээтэй байдаг. Эндэнь олон зурагууд... Бэлигтэ Будаев Москвада ябана. Улаан талмай... Ленинэй мавзолей... Арадай ажахын туйлалтын Выставкын павильонууд соогуур алхална. Бэлигтын өөрынь бодол һанамжанууд баһал эндэ хабсаргаатай. «Һуужа ябаһан трактортаа һайнаар хандаха ёһотойбди. Хэһэн ажалаа шалгажа, хаража, дутуу дунда юумэнүүдээ элирүүлхэдэ һайн. Нёдондо хахалһан энэ газарһаамни хэды шэнээн, ямар ургаса хуряагдааб гэжэ бидэ, трактористнар агрономуудһаа дутуугүй мэдэжэ ябаха ёһотойбди. Хэрбээ иимэ юумэ мэдэхэгүй һаа. ши нэгэ хэһэн алдуугаа жэлһээ жэлдэ дабтажа ябахаш! Теэд зүүн Хүнтэймнай хүрьһэн жэл бүри гуримгүйгөөр хахалуулжа байхадаа эрозидо гэмтэнэ. Энээниие бидэ гансал агрономуудта найдаха бэшэбди. Тэдэнтэйл адли харюусалгатайгаар газараа эдлэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ энэ газартаа ёһотойл хачинь, эзэниинь байха зэргэтэйбди»,—гэжэ тэндэнь бэшээтэй. Энэ хадаа Бэлигтын бодолнууд. Мүнөөнэйл, тон һүүлэй үеын шанга эрилтэнүүдэй гол удхань энэ гэжэ һанагдана.

...Бэлигтэ трактортаа һууба. Мотоорой түерөөн дуулдана, сэнхир Хүнтэйн сэлеэн соо хара бураздаанууд зүһэгдэн намхайна. Дунгинэсэ зүдхэһэн тракторай абяан мүнхэдөөл иимээр зэдэлдэг шэнгеэр намда дуулдана. Тииншьегүй яаха һэм. Энэ Хүнтэйн үргэн нюрган дээрэ үүри нүхэрэймни жолоодожо ябаһан тракторай абяан соностоно ха юм.

Бэлигтэ 1949 оноһоо хойшо энэ «ДТ-54» трактор мүнөөшье болотор жолоодожо ябана. Хабартаа таряагаа таридаг, паар хахалдаг, намартаа комбайн шэрэдэг—иимэл ажалтай хүн юм. Һайн һайхан ажалайнгаа түлөө Бэлигтэ Будаев Баргажанай аймагай болон республикын зурагаануудһаа амаршалга, грамотануудые яһала абаһан даа.

Үдэшэ орой болочхой. Бригадынхид улаан булан соогоо суглараба. Булта бодолгото болонги.

Минии хажууда һууһан Мүнхэ Буралович:

— Бэлигтын жолоодожо ябаһан тракторые тооһо шорой-до дарагдашоод, муу муухай болошоһон ябахыень хэзээдэшье харахагүйт!—гэнэ. Залуу механизаторнуудта ехэл һургаал, жэшээ гээшэ даа. Нэгэ трактористмнай архи залгяа. «Беларусь» трактортай һэн. тэрээгээрээ иишэ тиишээ харайлгаба, гүйлгэбэ. Би тиихэдэ үгы байгааб. Теэд архи машина хоёр хэзээ бэе бэеэ һайнаар ойлголсохо һэм. Ошожо үнеэхишни трактораараа хашаа мүргөөд, өөрөө яһала гэмтэһэн юм гэнэ. Механизаторнуудай суглаан дээрэ энэ нүхэр һайса һургагдаа. Тиихэдэ Бэлигтэмнай ехэл шадамараар үгэ хэлэжэ, гансашье энэ хүйхэртэ бэшэ, үшөө олон нүхэдэй хадуужа абамаар үгэ хэлээ һэн.

Бэлигтэ Будаев халаанайнгаа нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Иимэ хүниие «алтан» гартай, шадамар бэрхэ хүн гэжэ нэрлэдэг. Бэлигтэдэ эдэ үгэнүүд яаха аргагүй таарана.

Би Баргажан ошохо ерэхэдээшье. Хүнтэйн хүтэл дээгүүр зуралзаһан харгыгаар ябадагби. Мүн мүнөөшье энэ һайхан Хүнтэйн тооһотой харгыгаар ябахадаа, сэлмэг огторгой шэнги уужам сэдьхэлтэй, һайхан һанаатай, ажалша шударгы Бэлигтэ нүхэрөө һанан, сэдьхэлдээ магтан, хүхюутэйгээр алхалаб.

С. АНГАБАЕВ.

ЭХЭ ОРОНОЙМ ЗАЛУУШУУЛ

ЗҮҮН ГАРАЙ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдэ залуу хүбүүд Эхэ оронойнгоо хилые үдэр, һүнигүй сахижа, хүн зоной зол жаргал, эрхэ сүлөө аршалжа байна.

БАРУУН ГАРАЙ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай подшипниковэ заводой залуу слесарь хабсаргагша ажалдаа амжалтатай. Мүнөө Игорь Макаров шэнэ подшипник суглуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

УРАН ГАРТАЙ ХҮН

Хүн бүхэн нэгэл өөрын һаналтай, өөрынгөө хуби заяае шиидхэжэ бодолтой ябадаг. Малшан хүн малаа харааад ябаха дуратай байгша, механизатор болохо хүниие байһал ондоо мэргэжэлтэй болгохоь бэрхэтэй. Үдэжэ ябаһан залуу үетэн ажабайдалай замда орохоо бодолоор мэргэжэлээ һурана ха юм.

Теэд Николай Григорьевичто ямар хуби заяан үг даа һэн хаб? «Модошо дархан» болохо хүсэлтэй байгааб гэдэг.

Николай Григорьевич бага байхадаа эсэгэтэеэ дархалдаг байһан юм. Эсэгынгөө модо харуулжа, алдаб юумэнүүдые урлажа байхые ехэл һонирходог, удар дүүрэн хажуудань хаража һуудаг байгаа. Тиигэжэл өөрөөшье абатаа урлалсадаг болоожо, томо болоходоо энэ мэргэжэлдэ һурхаб гэдэг байба. Хожомнь колхозоо модошо дарханаар ажалдаа захалаа.

Николай Григорьевич Шешунов модошо дархан болоһоор олон жэл болоо. Иимэ хүнүүдые хүдөөдэ «баруун гарай» хүн гэлсэдэг юм. Хэн гэр барихаар дурагүй байхаб даа—бултал айлда хэрэгтэй! Хамтын хэрэг, хүнэй харагые бүтээхэ хэрэгтэй юм «Прибайкалец» колхоздо Николай Григорьевич байна. Энэмнай гартаа ганса һүхэ, харуул бариад ябадаггүй, пеэшэ табижа байдаг. Хайшааше тэгшэ хүн ха юм.

Нэгэтэ колхозой правлениида суглаан боложо байба. Хэн пилорама барилсахаб» гэһэн асуудал гараба. Хэншье олдобогүй. Тиигээд байтар зоной дундаһаа: «Шешунов ажаллахадаа яаха юм» гэһэн дуун гараба. Удабашьегүй Григорьевичнай пилорама бодхоожо ажалые эхилжэ орхибо. Тэрэнэй байгуулһан пилорама барилгын газарта үдэртэ хэдэн зуугаад хабтагайнууд хюрөөдэгдэжэ, колхозой нийтын барилгада хэрэглэгдэнэ. Иимэл хүн даа.

Үшөө би һаяхан эндэхи колхозой гэшүүн Илья Григорьевич Седуновой Николай Григорьевичтэ хандажа байхыень хараа һэм.

— Механизаторнуудта гэр барихые туһалалсаха үй юм гүт?—гээд нүхэр Седуновой хэлээд, Николай Григорьевич дуугайхан байба. Тиигээд механизаторнуудта һайн гэртэй болохонь даа—гээд ха юусад һэн.

Хүдөөгэй дархан нүхэр Шешунов гансахан нютагтаа бэшэ, хари Прибайкалиингаа аймагта мэдээжэ болонхой. Иимэ хүнүүд хэзээдэшье хүндэтэй ябадаг даа.

В. ИСТОМИН.

Дүхэригтэ ерыт, дүхэригтэ

Георгий Дашабылов

Талын бодолнууд

ХАНГАЛТАМА нажарай наран хурса, шанга, сэлмэг. Захагүй hунаhан талын дунда зогсоод, наранай элшэhээ hарган hарган, холо руу hарабшалаад үзэнэб. Сэгээн уняар. Сэлмэг тэнгэри. Тэршээхэн унаганай талаар зуралзаhан шэнгеэр зэрэлгээн наадана. Тойроод сэсэгүүд, сэсэгүүд. Гэнтэ хаанаhаашьеб хүнгэхэн hэбшээн бии болоод, түрэл дайдым зүлгэ ногоон, сэсэг набша дээгүүр хурылаад орхибо.

Харыт. Далбан шара, улаалзай, бамбагаа—хэдэн үнгын, ягаан, улаан, сагаан сэсэгүүд hэбшээндэ хүлгэн найгалдашаба. Торгон залаа набшануудаа дали шэнгеэр дэлин, сэсэгүүд олоороо гунханад. Эгээл эдэ сэсэгүүдэй хүгжэмтэ хатарые борохон жаргамалай хүгжэм доро хаража ябахадаа, залуу наhан, эдир хүбүүд, басагад тухай hанал бодол толгойдом зуралзан ороно. Минии буряад хүбүүд, басагад зунай сагай зулгы үдэшэлэн хонгёо дуунай аялга доро солгёон ёохор хатарта hогтон, найгалдан найгалдан хүхихэдөө, ямар уринууд, hайхануyд гээшэб даа! Колхозой, совхозой, аймагуудай түбэй клубууд соо, ниислэл хото Улаан-Үдым сэсэрлигэй ёохорой талмай дээрэ болодог хатарнууд манай хүбүүд, басагадай дүхэригые, гар гараа хам барисалдаhан нүхэсэлые, тэдэнэй эб нэгэн hанал бодол, эрмэлзэл хүсэлые үшөө дахин гэршэлжэ, сэдьхэл соом баярай ошо бадараадаг.

...Хэжэнгэ, Худан!... Хээрын сэсэгүүдэй хангалтама үнэрые хэн түрүүн үзэлсэнэб? Үглөөнэй шүүдэр оймон, үүр хираанаар хэн талада гаралсанаб? Сэсэгүүдэй хатарые эртэ үглөөгүүр хэн түрүүн харалсанаб? Худан голой басаган, Вера Жамсуева, бэшэ аалши?!

«Ажабайдал—дуун юм» гээд зарим шүлэгшэдэнай хэлэхэ дуратай. Худанай Үртөөгэй клуб соо ёохор хатархадаа, Вера басаган энээн тухай hанажашье болоо. Эдир нүхэдөөрөө хамта ажал хүдэлмэри хэхэдээ, орой болотор үргэлжэлhэн суглааhаа булта хүтэрэлдэн гарахадаа, hарабша сарай доро хонидой «нэхы дэгэлые» олоороо хуулахадаа, хаанашье ябахадаа, Вера басаган залуу наhанай, нүхэдэй дүхэриг соо ябанаб гэжэ ойлгоо ёhотой. Дайнда эсэгэеэ хүлеэжэ ядаад, арбан долоотойдоо эхэhээ гээгдээд ябахадаа, «ажабайдал—дуун» гэжэ hанаагүйл даа. Гансал этигэхэ, найдаха юумэниинь — зон нүхэд, өөрынь эрмэлзэл, зориг байгаа hэн. Хүн зон, ажэл нүхэдэйнгөө дүхэриг соол ябахадаа, хэзээдэшье ядахагүйб, тулгардахагүйб гэжэ тэрэ ойлгоо.

Үнэхөөрөөшье ядаагүй. Арбан долоотой Вера басаган Худанай талаар хонин hүрэгөө хушуурууллаа. Эхэ мэтэ урин Долгор Эрдынеева, ажэл нүхэд Галя Машанова, Кеша Борисов болон бусадай туhаламжаар ажабайдалай үргэн замда гараа. Ажалша, тэмсэлшэ, ёохоршо, урилдааша, барилдааша, барилгаша залуушуулай дүхэригтэ ороо.

Дүхэригэй зэргэ татаhан залуушуул хонгёо хоолойтондоо дуратай байдаг. Аялга дуунда арай бэрхэ бэшэшье hаа, ажал хэрэгээрээ хонгёо, солгёон байhандань. Верэдэ нүхэдынь этигээ, найдаа, турлаа.

Хэжэнгын совхозой 3-дахи отделениин хонишон Вера Жамсуева—ВЛКСМ-эй XV съездын делегат. Москвагай Кремлиин Съездүүдэй ордон соо hүртэ «Интернационал» шатнахадаа, ороной зүг бүхэнhөө ерэhэн залуушуулай ажал хэрэг тухай дуулахадаа, Коммунис партиин халаан болоhон комсомолшуудай дүхэригэй гэшүүн байhанаа зүрхэ сэдьхэлээрээ ойлгоо. Хэдэн жэлэй туршада эхэ хонин бүхэнhөө хурьга алдангүй абадагтань гү, али нютаг соохи залуушуулай удамарша, олониитын хүдэлмэридэ зоримгой ябадагтань гү—иимэ ехэ этигэл найдабари олгогдоо гээшэ гү? Гансашье энэ бэшэ. Һайхан ерээдүйе байгуулгада яаша аргагүй хабаатай, тэрэ нангин хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха уялгатай байhаниинь эли ха юм.

Үглөө бүхэндэ хонидоо туужа талада гарахадаа, Верын зосоо уужам болодог. Эдэ олон галын сэсэгүүдэй хатарые харан үетэн нүхэдөө hанахадань, хэжэ ябаhан ажалынь, зориг хүсэлынь урма баяраар дүүрэдэг. Эдэл нүхэдэйнгөө габшагай дүхэриг соо ябахада, ямар жаргал гээшэб?

Дүхэриг... Дүхэриг... Залуу наhанай дүхэригhөө гараха сагай тулахада, зосоотнай ямар болоо hэм, аха нүхэр?!

Та, аха нүхэр, залуу ябаат! Эрмэлзэл, хүсэл, зоригтнай мүнөөшье модохироогүй. Та түрүүшын колхоз байгуулалсаат, комсомолшуудай түрүүшын ячейкэнүүдые эмхидхэлсээт, дайнай гал дүлэн соогуур ябалсаат! Залуу, габшагайл ябаат. Мүнөө залуу дүхэригтэ танай хүбүүд, басагад ябалсана. Тиихэ үедэ, танай залуудаа хэжэл, бүтээжэл ябаhан юумыетнай тэдэнэр хэнэ, бүтээнэ. Тэдэнэр хаанашье шалгарна. Ангар, Енисей дээрэ ГЭС барилсана, мартен пеэшэнүүдэй хажууда хүлhэеэ аршана, шэнэ газар эдүүрилнэ, табан жэлэй түсэб дүүргэхын хойноhоо тэмсэнэ. Танайл ябаhан дүхэригэй хүбүүд, басагад—мүнөө буурал толгойтон, коммунистнууд, хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд тэдэ залуушуулда ямар ехэ жэшээ болоноб даа! Тиимэл хадань залуу наhанай дүхэригые бүри эршэтэй, хонгёо, хүхюун, ажалша, малша болгохын хойноhоо тэ, аха нүхэр, оролдоот, оролдонот, оролдохот. Тэдэ хүбүүд, басагад харюугүй ябахагүй, өөhэдын хүсэ шадал тэдээндэ мүн лэ байха.

Хүн зоной этигэл найдабарида хүртэhэн Бэшүүрэй залуу свёклошон, СССР-эй Верховно Советэй депутат Евсей Павлов, жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 гаран хурьга абадаг Зэдын хонишон Николай Гомбоев, ажал хэрэгээрээ суурхаhан бусад залуушуулые тоолохо болоо hаа олон даа.

Эдэл хүбүүд, басагадай дүхэриг тухай Хэжэнгын хонишон Вера Жамсуева бодожо ябана. ВЛКСМ-эй XV съездын зал соо hууxадаа, оронойнгоо залуушуулай үндэр эрмэлзэл, хүсэлтэй байhые, аха нүхэдөө халаха зориг, шадалтай ябаhые мэдэхэдээ, Худанай таладахи сэсэгүүдэй эбтэй хатарые эжэ эхигүй hанаандаа оруулаа.

Дүхэриг... Дүхэриг... Энэ hэйхан дүхэригhөө гээгдэхэ, таhаран гараха ушар бии. Ажабайдалай үргэн замда гаража ябатараа хадуурха, архи тамхинда «хазаарлагдаха», атаархамаар бэшэ али олон ябадал хэхэ ушар бии. Тиимэл хадань залуушуул дүхэригөө өбтэй эетэй, бата бэхи байлгахын хойноhоо оролдоно бэшэ аал?

Комсомолшуудай суглаан...Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ hургуулиин комсомолшуудай секретарь Даша Башинов мүнөөдэр сүлөөгүй. Түрэл горододойнгоо 300 жэлэй ойе угталгада бэлдэжэ сүлөөгүй. Мянга гаран комсомолшууд... Тиин гэтэршни заримдаа...

Залуу хүбүүн басаган хоёр ВЛКСМ-эй комитедэй зүблөөн дээрэ hуулсана. Нүхэдэй үгэ гээшэ яаhан үнэтэйб?! Эдэ хоёр нэгэ бага халууран алдаа. Хамтын байрын таhалга соо хүбүүд, басагадые суглуулаад, архи тамхи ууха hаа гадна, газаагуур шууялдаhан, шурхиралдаhан байха. Саг соонь захадаагүй болшни юун болохоб? Энэ уйтахан таhалга соо хүбүүн басаган хоёрой саашанхи замайнь хараа эли болоно. Эдэнэр—үглөөдэрэй багшанар. Залуу бага үетэниие хүмүүжүүлхэ хүнүүд. Тиимэл хадань, багшанарай дээдэ hургуулиин комсомолшуудай эмхи энэ «хэрэгые» миин орхёогүй. Залуушуулай дүхэриг сэбэр, hайхан жэшээ абамаар байг лэ!

...Хангалтама нажарай наран хурса, шанга, сэлмэг. Голой саана hаалиин фермэ. Тэндэhээ дуунууд зэдэлнэ. Үдэшын сэнхир уняар соо ёохорой дүхэригтэ зэдэлхэ дуунууд ниидэнэ. Талын сэсэгүүд аялга доронь дүхэриг татан хатарна.

Залуу наhанай hайхан дүтэригhөө гээгдэхэ, таhарха дуран оройдоошье хүрэнэгүй. Дүхэригнай ажалша, малша, дууша, зоримгой байг лэ!

БААТАРШАЛГА ТУХАЙ ҮШӨӨ ДАХИН

— Мүнөө ямар баатаршалга байхаб?! Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ буу барижа, дайсанаар дайлалдаха талаантай байгаа hаа...—гэжэ зарим нэгэн хэлэхэ.

— Аркадий Гайдар арбан зургаатайдаа полкын командир ябаа —гэжэ нүгөөдэнь атаархана.

Хэзээшье, ямаршье үе сагта баатаршалга гаргаха арга бии. Энээниие совет залуушуулай шэн габьяата олон жэшээ гэршэлнэ. Манайшье республика дотор ажалайнгаа алдар солоор суурхаhан залуу хонишод, малшад, таряашад, хүдэлмэришэд олон. Тэдэниие бултыень тоолохошье аргагүй. Тоолоодшье яалайб.

Теэд юундэ мүнөө баатаршалга гаргажа болохогүй гэжэ зарим нэгэн бодоноб?

1917 оной Октябриин дүлэтэ үдэрнүүд, граждан дайн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн... Һүртэй, түүхэтэ жэлнүүд... Тэрээндэ хабаадагшадта манай залуушуулай анхаралаа хандуулдагынь гайхалгүй. Гэбэл заримашуул түүхын хуудаhануудтай haахануур танилсаад байхадаа мүнөө баатаршалга гаргажа болохогүй гэжэ буруу шэбшэнэ.

Эндэhээ ВЛКСМ-эй Буряадай обком залуушуулые дайшалхы, революционно ёhо заншалай үндэhэ hуури дээрэ коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгые hайжаруулха гэжэ шиидээд, «Революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын клуб» эмхидхээ юм. Энэ клубай гэшүүд мүнөө 1000 хүнhөө үлүүтэй болоод байна. Гэбэл энэ клуб хуушанай коммунистнуудые, Совет засагай түлөө тэмсэлдэ хабаадагшадые, үнгэрhэн дайнай геройнуудые, ажалай түрүүшүүлые нэгэдхэнэ. Жэшээлхэдэ, 20-ёод онуудай комсомолец Н. И. Мункоев, гүрэнэй шангай лауреат Г. Ц. Цыдынжапов, үнгэрhэн дайнай герой А. М. Етобаев, Социалис Ажалай Герой П. П. Милин болон бусад түс клубай гэшүүд юм.

Клубай гэшүүд залуушуулаар саг үргэлжэ уулзажа, залуушуулай комсомолой гэшүүндэ абтахада тэдэндэ билетүүдые барюулна. Клубай советэй оролдолгоор комсомолой райкомуудай дэргэдэ филиалнууд нээгдэнхэй.

Комсомолшуудай болон залуушуулай эдэбхеэр республикымнай олон аймагуудта Совет засагай түлөө тэмсэгшэд тухай документнүүд суглуулагдана, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда унаhан нютагайхидта хүшөөнүүд, обелискнүүд бодхоогдоно. Түүхэтэ газарнуудаар аяншалга үнгэргэгдэнэ.

Бэшүүр тосхондо комсомолшууд революциин ветеран нүхэр Паньковой туhаламжаар Бэшүүрэй аймагай түүхын музей нээбэ. Иимэнүүд жэшээнүүд олон.

Залуушуулые революционно болон дайшалхы ёhо заншалай үндэhэ hуури дээрэ хүмүүжүүлгэдэ үшөө дутуу дунданууд олон гэжэ hанагдана. Энэ дутуу дундануудые усадхаха талаар ВЛКСМ-эй Буряадай обком хэмжээнүүдые хараална.

Г. ЖУКОВА,
ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь.

ЗАЛУУШУУЛ ҺУРАНА

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институтай биологическа факультет дүүргэжэ байhан студентка Полина Цыбикова эрхим сэгнэлтэтэйгээр шалгалтаяа үгэнэ. Полина Цыбикова институтдаа дүүргээд, Баргажанай Барханай дунда hургуулида хүдэлмэрилхээ ошохо юм. Зураг дээрэ: нүхэр Цыбикова ээлжээтэ экзамендаа бэлдэхэжэ hууна.

Зүүн-Сибириин Культурын институтай библиотечнэ факультедэй хүүгэдэй таhаг дүүргэжэ байгшад Клара Будаин, Долли Тушемилова, Елена Ксенофонтова гурбан ээлжээтэ шалгалтаяа баhал hайнаар үгэнхэй, тэдэнэр зачетно дэбтэрээ харалсан хүхюутэйл байна. Эдэнэр республика дотор хүдэлмэрилхээ гараха юм.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АХЫН МАЛША ХҮБҮҮД

ХЭЭРЭГТЭДЭ

Залуу хүбүүнэй хойто арадань хониной арhаар оёhон томо хэтэбшэ харагдана. Энээн соо бэлшээри дээрэ гараhан хурьган дулаасуулагдадаг юм. «Һэргэттэ гарзагүй» гэжэ юуншье hаа хэтэбшээ абалсаад лэ ябахада, hайн тэhэн заншалаа Чингис Гергенов яаhан орхихоб. Һэргэгhэ бүришье hэргэг хонишон гээшэ гүб даа. Сүүмхэ соогоо үшөө хүрэдэггүй шэл амhарта соо халуухан сай хэлсээд, хажуудань hонин ном хабшуулдаг.

Хонид үдэрэй тэнгhээ хойшо садаха тээшээ болоходоо байратай боложо, ябадалынь нэгэ бага намдана. Малайнгаа садажа, хадын үбэртэ тэниилдэхэдэ, Чингис хүбүүн үнөөхи сүүмхээ уудалдаг. Сай сабагаа уужа дулаасаад, үдэшэндөө уншадаг номоо саашань үргэлжэлүүлдэг.

...Үбэр уулын энгэр өөдэ адууhа мал бэлшээжэ ябахадаа, хүн балайшье даарадаггүй агша. Хорон hалхин хүмэрижэ ерэбэл, одоол гайтай, орохо тараха газараа оложо ядан, hалхин өөдэ зүдхэжэ ябаhаар hалхи залгижа хахаадшье абаха ушар байдаг лэ. Хонидые харууhалжа ябаhан Чингис хүбүүнэй шарай иимэ үдэрнүүдтэ бүрил хатуужажа, хүрин улаан болоно. Хүйтэнэй шангарха бүри залуу хүбүүн шэлүүhэн малгайнгаа хасабшые үшөө дээшэнь үргэжэ hанжуулаад, үбэр уулынгаа энтэр өөдэ дабхина.

Сагаан бүмбэгэр хөөрхэн хонидой бэлшээри дээрэнь ябалсахада, hонин бэшэ аал? Үбэр уулын энгэр майлын бэлшээридэ гаража, адууhа малай эдеэлсые хараадаа абалсажа, hонирхожо ябахада, алишье сагта hонирхомоор юумэн яhала харагдадаг.

...Одоол хонишод дулаан гэртээ орожо, эдеэнэйнгээ hайниие тогоондо бусалгана. Һүниин утые үнгэргэхэ, үшөөл нойр бариха сагшье эртэхэн лэ байба.

Залуу хүбүүн бэлшээридэ ябажа ниилээд даараа, үлдөө ёhотой гэжэ hанахадашни, арай тиимэ бэшэ байшаба.

Эдеэгээ хэжэ, хоолоо барягад hууxадань, нүхэр хүбүүниинь орожо ерэбэ.

— Зай, мүнөөдэр хонидоо hайн садхаагаа гүбди, дүрбэн хүлтэниие хараа гүш?—гээд Бата Чингисhээ асуугаад абана.

— Хонидоо hайн лэ садхаагааб, тиигэжэ ябаhандаа оройтожо ерээб, үсэгэлдэр hүни ороhон бишыхан хирмаг дээрэ нэгэ арьяатан мүрлэhэн байгаа. Тэрэнээ халта харахадаа, толгойм үhэн арбайгаад абахадал адли болобо. Тэрэ мүрыень ажаглаhаар байтарнь хуушан мүр байшоо. Ондоол юумэ хараагүйб. Шоно зүр гүрөөhэ тагнаашалжа ябаа ёhотой,—гээд Чингис хэлэнэ.

— Ай зайлуул, замта амитан замаараа ябаг лэ,—гэжэ Харлу хүгшэн, хонёол hайса харууhалха хэрэгтэй, нохой халхай даа. хонидhоо заашье холодоо hааш, халтад гэхын тэдыдэ хонин сооrуур улаан гүйдэлөөрөө гараха hамбаандаа түлгэ хониие нюрган дээрээ хаяад ябашахал,—гээд, хүгшэн залуу хүбүүдтэ захяа заабари хэлэнэ.

— Зай, ябахамнай бээз,—гээд, Бага Хээрэгтэhээ ябагаар ерэhэн Бата хонишон Чингис нүхэрөө хургаараа дарад гээд ёhын тэды тэмдэг мэдүүлээдхинэ. Эдэнэр Хүүргэ тосхон үдэшэ бүри ошодог, үетэн нүхэдөөрөө ажал хүдэлмэри тухай хөөрэлдэдэг, кино харадаг. Залуу хонишон хүбүүд артелиингээ уран hайханай коллективтэ хамhалсадаг, Чингис хүбүүн ирагуу хоолойгоороо дуушье дуулахаяа гансата бэшэ сцена дээрэ гарадаг hэн.

Д. ДУГАРОВ.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз.

Коммунис байгуулалтын шэнэ зорилгонуудые КПСС-эй XXIII съезд тодорхойлоо. Шэнэ табан жэлэй даалгабаринуудые залуушуул гүнзэгы hайнаар ойлгохо, энэ эгээл лэ бэрхэтэй хэрэгүүдые тэдэнэр зоригжолтойгоор дүүргэжэ ороходо гэжэ парти найдана.

(ВЛКСМ-эй XV съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээhэн амаршалгаhаа)

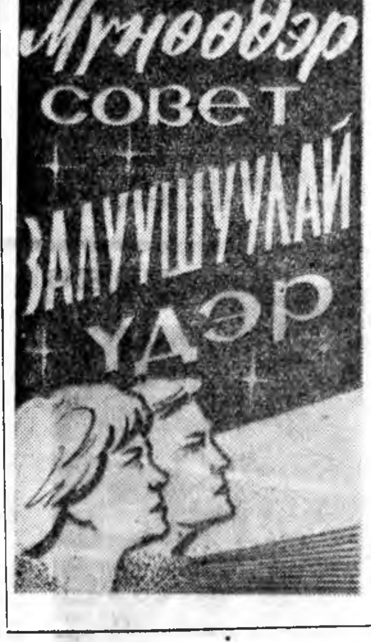

НОЙРҺОО ҺЭРЕЭЛ НАРҺАН ТУЖА

Залуу модошод тухай хөөрөөн

АНАТОЛИЙ САУЛИН «Дружба» хюрөөгөө унтаргаажа, hаял мүнөө унагааhан модон дээрээ hууба, бодолгодо абтана, оршон тойроноо шэртэн харана.

Анатолий ой тайгын шэмэг байhан энэ нарhые ехэтэ хайрлана хэбэртэй. Хэдэн арбан жэлэй туршa соо энэ нарhанай ургаhые хэншье мэдэхэгүй. Хоёр зуун жэлэй туршада гү? Али үшөөшье ута наhатай байгаа аалам. Хэн мэдэхэб даа. «Энэ нарhанай наhан соонь болоhон бүхы юумые үзөө, хараа hаа, ехэл hонирхолтой байха hэн». —гэhэн бодол Анатолиин ухаанда түрөөдхибэ.

— Юундэ бодолгото болобош. —гэhэн гэнтын асуудалhаа Анатолий залд гэшэбэ. Трактористын туhалагша Анатолий Шелковниковой араhаань орожо ерэhыень тэрэ обёороогүй ха юм.

— Хэдытэй гэжэ hананаш?

— Хэн?.. Юун?

— Энэ, нарhан,—гээд Саулин хүдэлмэришэ хүдэр гарнуудаараа нарhанай холтоhые эльбэсэгээн харюусаба.

— Бидэ хоёрой наhанhаа таба дахин ехэ хаш.

— Үгыл даа, би шамhаа үнэхөөрөө асуунам. Абаад үзыш, энэ нарhан хэды hалхи шуурганууд, аадар бороонуудые, гай тодхорые, аюулнуудые дабаа гээшэб! Ши юун гэжэ hананаш, бидэ хоёр эдэ бүхы бэрхэшээлнүүдые дабаха байна гээшэ гүбди?

Эдэ хоёрнай энэ асуудалдаа эзэлэгдэн, абяа шэмээгүй болобод. Тайга соошье хон-жэн. Агаар аали намдуу, нэгэ заа хүндэшэг. Тиигэhээр тракторай таhалданги абяан аяар холоhоо дуулдажа эхилбэ.

— Зай, ажалаа эхилэе,—гээд Шелковников абяагүй байтараа хэлэбэ. Тайга дахинаа шууяжа, хүнхинэжэ эхилшэбэ. Анатолий нюдэнэйнгөө халхабша шэлнүүдые заhаад, ондоо модоной хажууда ошожо, хюрөөдэжэл мэдэбэ...

Анатолий Шелковников hүхэеэ барижа ерээд, унаад хэбтэhэн модоной гэшүүhэ наадаhандал хүнгэхэнөөр сэбэрлэнэ.

Унагаагдаhан модо, түгсүүлнүүдые тойрон гараhаар тэдэнэй хажууда трактор хүрэжэ ерэбэ.

Бригадир Валерий Шелковников тракторай кабина сооhоо бултайжа хараад, хэдэн зэргэлээгээр унаhан модонуудай дунда трактораа байлгаадхиба. Түмэр аргамжань дары hубигдажа, тэндэ хэбтэhэн модонуудай үзүүртэ шагталагдаба.

Хэдэхэн минутын hүүлдэ хэдэн олон модо ута зандань шэрэhээн трактор дээдэ складай талмай тээшэ табижа ябаа hэн.

— Мүнөөдэртөө эрхимээр ажаллаабди,—гэжэ бүхы бригадынгаа суглараhанай hүүлдэ бригадир мэдүүлбэ.—Үглөөдэртөө бүришье hайнаар ажаллаха аргатайбди.

Гусихын модо бэлэдхэлгын пунктда үшөө үбэл байхада үнгэрhэн комсомолшуудай суглаае би мүнөөшье болотор мартагшагүйб. Иимэ суглаан эндэ хэзээдэшье болоогүй ёhотой. Тиихэдэ комсомол-залуушуулай бригада эмхидхэхэ гэhэн асуудал шиидхэгдэжэ байhан юм.

— Шиидээл хадаа гэдэргээ харалтагүй. Зориhондоо заатагүй хүрэхэл хэрэгтэй. Зоригтой ябахыетнай хүсэнэб, залуушуул, —гээд парткомой секретарь хэлээ бэлэй.

Эдэ залуушуул зориhондоо хүрөө. Һара бүриингөө түсэб үлүүлэн дүүргэжэ заншаа. Хүшэр хүндэшье сагууд заримдаа ушарhан байна. Үбэлдөө үбдэг тулама саhан, хабhанай забhараар нэбтэ үлеэhэн хабарай hалхи шуурган...

Шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шармайн ороhон нүхэр Шелковниковой бригада нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэжэ ороо.

Одоол эндэ үнөөхи нарhанай олон жэлдэ тэсэhэн бэрхэшээлые эдэ залуушуул дабажа гараха хабатай гү гэжэ асуултай.

Дабахал даа, заатагүй дабаха. Хахад жэлэй саада тээ таанар зүб шаглал абаат. Энэ замаараа урагшаа дабшажа, ой тайгые hэрюулэгты, зэдэлгэтты. Комсомолшууд ха юмта!

Г. БАРАННИКОВ,

Баргажанай леспромхоз.

АГААРАЙ ШАНГА ТУЛАЛДААН

— Манайхинhаа хэн мүнөө агаарта тулалдажа байнаб?

— Тран Ханай хүтэлбэрилдэг бүлэг самолёдууд.

Бидэ командна пунктда гүйжэ ошобобди. Тэндэhээ агаарай тулалдаа хараха гээ бшуубди.

—Зай, эхилбэ даа!—гээд штабай нэгэ хүдэлмэрилэгшэ сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр хэлэбэ.

Мантай сэрэгэй радиогой репортёр ошолдоо hэн. Тэрэ лётчигуудай командна пункттай хөөрэлдэхые магнитофон дээрээ буулгажа абаба.

—«Ф-105 Д» самолет буулуулан унаба!— гэhэн баясхаланта абяан дуулдаа.

Баярлаhандаа хашхарха, дэбхэрхэ дуран хүрэбэ. Арайхан гэжэ бэеэ баряабди. Тиигэжэ шууяха болоо hаа, сэрэгэй захиргаанай хүдэлмэридэ hаад хэхэ байгаа бшуу. Удаань радиогоор ээлжээтэ мэдээн дамжуулагдаа:

— Хоёрдохи самолет буудагдан унагаагдаа! Дүрэжэ байна. Унаба, унаба.

Тэрэнэй hүүлээр тулалдажа байhан самолёдто захиралта эльгээгдэбэ:

— 405-дахи, 405-дахи! Сонособты! Хада дээрэ улаан туг намилзаа! Хада дээрэ улаан туг намилзаа!

Тиихэдээ тулалдаан дүүрээ гэбэ гээшэ. Тран Ханай ударидадаг бүлэг самолёдуудые газарта буугты гэжэ захираа бшуу.

Тран Хан гуша гаража ябаhан хүн. Теэд hураггүй залуугаар харагдана. Дунда зэргын бэетэй, шуран шуумар, энеэбхилhэн шарайтай нүхэр. Тэрээниие үнэн сэдьхэлтэй, hайн абари зантай хүн гэжэ хүрэhөөр мэдэхэт. Аэродром дээрэ самолёдhоо гарахагайнь адли бултадаа тэрэниие тойрошобобди. Штабай офицернүүд, политическэ хүдэлмэрилэгшэд, техникүүд, журналистнууд булта обооршоо.

Аймшагтайл бэрхэ хүбүүн даа! Француз колонизаторнуудтай тэмсэхэ үеэр энэш суурхаhан юм. Тиихэдэ ябган сэрэгтэ алба хэдэг байhан. Удаань дайсанай ара талада партизан отрядта ябаа. Дайсанай баhал шахардуулдаг байгаа,—гээд тэрэ летчигые заан байжа нэгэ нүхэр намда хэлэбэ.

Тран Хан агаарай тулалдаан тухай хөөрөө.

— Дайсанай самолёдые харааhаар сэдьхэлни ехээр хүдэлөө hэн. Энэмнай агаарай аhан түрүүшын тулалдаан байгаа ха юм! Аэродромhоо ниидэжэ гарахым урда тээ манай ахалагша механик дала мүрым альгадаад:

— Самолёдшни бэлэн. Шуумайлга! Дайсанай хара хирээнүүдые хяа бута бууда,—гээ hэн.

Хо Ши Мин абгатай hаяхан уулзажа хөөрэлдэhэн үгэнүүдни hанаандам ороо.

— Зай, самолёдойтнай кабина соо халуун байна гү?—гэжэ Хо абга асуугаа hэн.

— Халуун даа, теэд дадажа байнабди, Хо абга,—гээд харюусаа hэм.

—Ашанарни, түргөөр лэ дадагты! Тэрэгүйдэ Урда зүгэймнай партизанууд таанадта нэгэшье самолёт үлөөхэгүй,—гэжэ Хо абга шоглон хэлэhэн юм. Агаарта дэгдэхэдээ, энэ хөөрэлдөөн гансата hанагдаадхёо. Уданшьегүй танил гол дээгүүр ниидэжэ үнгэрөөд, хада дээгүүр шуумайлгабаб. Бүлэг самолёдуудни хойном ниидэжэ ябаа hэн. Баруун хойнохи сагаан үүлэн соо хэдэн хара юумэнүүдэй бүрэлзэхые илгаруулан харабаб. Минии хойно ниидэжэ ябаhан нүхэр Да зүүн тээ дайсанай самолёт ниидэжэ ябанал гэбэ. Нээрээшье нэгэ самолёт сэхэ ерэжэ ябаа hэн. Баруун тээмнайшье американ самолёдууд харагдаба. Добтолгодо бэлдэхэ гэhэн захиралта үгэбэб. Американ дүрбэн самолёт манда сэхэ дүтэлжэ ябаба. «Ф-105 Д» гэдэг самолёдууд —хурса хушуутай, могой шэнги эреэн зүhэтэй. Харатан дайсанай самолёдуудые үгы хэхын тула хамаг шадабари мэргэжэлээ гаргаха хэрэгтэй болоо. Дайсадта добтолжо оробобди.

— Тран Хан, арадашни дайсанай самолёт!—гэжэ Ха Нюи хоёр радиогоор дуулгаба. Эрьен ерээд, буудажал орхибоб. Зүүн далияа тудуулаад, урөөhэн тээшээ хэлтыбэ. Лётчигынь самолёдоо сэхэлхэ гэжэ хэды оролдоошье hаа, бирабагүй. Удаань нүгөө гурбан самолёдто хажуу тээhээнь добтолооб. Сагаан каскатай американецые элеэр харабаб. Түрүүшынь самолёт тэрьелхээ hанаа бэлэй. Маряажа ерээд буудажархибаб. Хара утаа гэзэгэтүүлэн, самолёдшье доошоо уналай.

Нүгөө хоёр самолёдтонь добтолбоб. Тэдэ намhаа тэрьедээ. «А-hа! Хоёрдохи самолёт дүрөө. Унажа ябана!» гэhэн нүхэд хүбүүдэйнгээ урмашанги абяа радиогоор дуулабаб. Нүхэдни буудажа унагааhан байгаа. Дайсанай хоёр самолет намда добтолжо оробо. «Хорото могой» гэжэ нэрэтэй ракетээр самолётым буудаа hэн. Тэрэ ракетэ айхабтар хүсэтэй юм гэжэ байжа америкынхид hайрхадаг. Теэд үнэндөө аюултай юумэниинь үгы. «Хорото могой» самолётым тудаагүй. Харата дайсанда баригдаад, алуулха гэжэ байhан эдир патриот Нгуен Ван Чой сахилгаан түргөөр hанаандам ороодхёо hэн. Тэрэ баатар омог түбшэн янзаар үхэлөө угтаа бэлэй. Бишье Эхэ ороноо харатан дайсанhаа сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ ами бэеэ зорюулхаар бэлэнби. Дайсанай үшөө нэгэ самолёдые буудажа унагааха гээд эрмэлзээб. Теэд тэрэ үеэр газарта бууха захиралта абаа бшуубди.

Тран Хан ажабайдал тухайгаа, хайшан гээд лётчик болоhон тухайдаа журналистнуудта хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэ үгытэй айлай гэр бүлэдэ түрэhэн байгаа. Хоолойгоо тэжээхын тулада бага наhанhаа гудамжада шэхэр наймаалдаг hэн. 1949 ондо ахынгаа алба хэжэ байhан Эсэргүүсэлтын сэрэгтэ орохыя тула наhаяа нэмээгээ бэлэй. Улаан голой тохойдо болоhон шанга тулалдаанда хабаадалсаа. Дайсанай ара таладашье гаража тулалдаhан байгаа. Тэрэнэй аха алуулшоо hэн. Ахынгаа түлөө харюугаа абаха гээд Тран Хан лётчик болохые хүсэбэ. Лётчигой hургуули дүүргээ.

— Училищида ороходоо ехэтэ айhан байгааб,—гэжэ Тран Хан сэхэеэ хэлэнэ. — Оройдоол 4 класс дүүргэhэн ха юмбиб. Теэд хүсэлни бэелүүлэгдээ hэн. Сэрэгэй hургуулида эрдэм шудалжа захалбаб. «Синус-косинус-биссектриса» гэдэг үгэнүүдтэй тэндэ ушаржа, удхыень ойлгожо эхилээб. Үдэр бүри шэнэ hонин юумэ ойлгожо абахаш. Түрүүшээр хэсүүхэн байгаа бэлэй. Гансашье би бэшэ, мүн үхэр адуулдаг Тиншье, hамар наймаалдаг Лишье, бэшэшье үхибүүд ехэ оролдосо гаргажа hургуулида hураhан, тиигээд лётчигууд болоhон түүхэтэй. Эхэ оронойнгоо аша туhада hанаhандаа хүрөө бшуубди.

БИНЬ ХО,
Вьетнамай уран зохёолшо.
(АПН).

ХОЛЫН УУЛЗАЛГАНУУД

Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политика, коммунизм байгуулгынь үргэн ехэ дэлисэ, совет искусство, спорт тухай дуулаагүй хүн үсөөн ёһотой.

Уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, бидэнэр, боксернууд, совет ороной, совет спортын түлөөлэгшэд байһанаа агшан зуурашье мартадаггүйбди. Энэ ушар хадаа хүн бүхэнэй урда ехэ харюусалгатай зорилго табидаг. Бидэнэр, спортсменүүд бусад оронуудай арадуудтай спортивна хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубита нэмэриеэ оруулдаг байнабди. Хаанашье хүнүүд совет спортоор ехэ һонирходог.

Эхэ оронойнгоо нэрэ солые хамгаалжа, олон оронуудаар ябагдаа.

РИМ. Нэгэ һонин ушар болоо һэн. Бидэнэр Болгариин, Румыниин, Кубын спортсменүүдтэй хамта бэлэдхэл—һорёогоо хэдэг байгаабди. Аха дүүнэдһээ ямар нюуса байха бэлэй даа. Тиигэхэдэмнай баруунай спортсменүүд ехээр гайхалсадаг байгаа. Юуб гэхэдэ, америкынхид үүдээ шэбхэдээд, һорёогоо хэдэг байгаа бшуу.

ДАНИ. Эндэхи бокс тэрэ үедэ һаял хүл дээрээ гаража байгаа. Тиихэдэнь совет боксернууд уласхоорондын рингнүүд дээрэ эрхим үрэ дүнгүүдые харуулдаг байһан. Түрүүшын уулзалгада гуримайнгаа ёһоор лэ ехэ нарин нягтаар бэлдээ һаабзабди. Тиин 10:0 тоотойгоор шүүгээ һэмди. Саашанхи уулзалгануудшье манай һанаа үнөө ехээр зобоогоогүй.

Иимэ уулзалгануудта арад зоной абари зан, заншал ёһыень, байдал һуудалыень мэдэдэг болохош. Тэндэхи улад зон Советскэ Союз тухай, манай ажабайдал тухай мүргүй һонирходог юм.

ЯПОН. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадтай нэгэ ехэ һонирхолтой уулзалга болоо агша һэн. Японой докернуудай профсоюз. Энэ үгытэй эмхи байшоо. Энэ уулзалгада совет делегацие абаашаха машинашье үгы. Тиигээшье һаань, бидэ машина олоод ошоо һэмди. Нэгэ бишыхан таһалга. Японой хүдэлмэришэд байдал һуудалаа һайжаруулхын, салингаа ехэ болгохын түлөө тэмсэжэ байһан тухайгаа хөөрэнэ. Тэрэ бишыхан таһалга соо хүдэлмэришэ эхэнэр һуудаг байба. Һарадаа абаһан салингайнгаа хахадыень байрынгаа түлөө түлэдэг гуримтай.

Бидэнэрэй хөөрөөе шагнаад, Японой хүдэлмэришэд ехээр һонирхоо һэн. Манай орондо медицинын талаар түлөөһэгүйгөөр хангадаг, һуралсал түлөөһэгүй, салин хүлһэнэй 10 процент тухайе байрын түлөөһэндэ үгэдэг гэһэн мэдээсэлые тэдэнэр ехэл гайхаха юм.

БЕРЛИН. Европын чемпионат. Баруун Германиһаа ерэһэн Вилли Шмидт гэгшэтэй адли бэетэй хадаа үнинэй уулзадаг байһамди. Советскэ Союз юун гээшэб гэжэ мэдэхэ болоһон энэ ухаатай хүбүүн, ород хэлэ бага сага мэдэхэ, би баһа немец хэлэ тэрэнэй тухай мэдэхэ байбабди. Хөөрэлдэнэбди. «Вилли, Советскэ Союзда эсэргүүгээр, жэшээнь, намда зэбсэг барижа тэмсэхэ гээшэ гүш? Баруун Германи бэлэдхэл хэжэ байна ха юм». «Советскэ Союзда эсэргүүгээр хэзээшье зэбсэг барижа орохогүйб. Советскэ Союз һайн, дайн хэрэггүй!» — гэжэ энэ хүбүүнэй харюусахада би үнэншөө һэм.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн хилын саагуур ябахада болоҗол байдаг. Тиин энээндэ Эхэ оронойнгоо эб найрамдалта политикын сэсэн мэргэниие, интернациональна үзэл бодолой һүлдэ тэмдэгые хаража, ойлгожо ябагдадаг гээшэ.

В. БАРАННИКОВ,
СССР-эй спортын габьяата мастер, Европын чемпион.

МЭНДЭ АМАР, ТҮНХЭНЭЙ УРАН ЗОХЁОЛШОД!

ҺҮҮЛЭЙ жэлнүүдтэ манай Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлени һонирхолтой хэмжээ ябуулга хэдэг болоо. Хэдэн жэлэй урда тээ уран зохёолшодой холбооной правлениин нүүдэл суглаан Хори нютагта боложо, залуу бэшэгшэдэй шүлэг, рассказ, пьесэнүүд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэн юм.

Мүнөө иимэ нүүдэл суглаан Зүүн Саянай хормойдо, Түнхэн нютагай Хэрэн тосхондо боложо байна.

Түрүүшын үдэр, июниин 23-да «Байгал» журналай редакторай орлогшо, поэт Дондок Улзытуев республикын залуу уран зохёолшодой творчество тухай элидхэл хээ. Удаань Түнхэнэй аймагай «Саян» газетын редакторай орлогшо, залуу поэт Лобсон Тапхаев нэмэлтэ элидхэл хэхэдээ, «Саян» газетын дэргэдэхи литературна нэгэдэлэй хүдэлмэри, залуу бэшэгшэдэй шэнэ шэнэ зохёолнууд тухай хэлэбэ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ партиина органуудай хүдэлмэрилэгшэд, эхилэн бэшэгшэд, ахамад уран зохёолшод хабаадалсаа.

Удаань айлшад болон нютагай зохёолшод Моондо, Жэмһэг, Таһархай, Аршаан, Тооро нютагуудаар ябажа, уншагшадтайгаа уулзалга хэхэ, зохёолнуудаа уншажа, саашанхи хараа түсэбүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэхэ байна. Мүн «Наран» гэжэ эрдэм шэнжэлгын станци ошохо юм.

Түнхэнэй литературна нэгэдэл хадаа үнинэй түүхэтэй юм. Үшөө гушаад ондо тэндэхи нэгэдэлые мүнөө республикын мэдээжэ уран зохёолшо И. Н. Мадасон хүтэлбэрилдэг байгаа. Мүнөө энэ нэгэдэлдэ 10 гаран хүн хабаадалсана. Тэдэнэй олонхинь газетэ, журналнуудта шүлэг, рассказ, очеркнуудые толилуулдаг юм. Жэшээлхэдэ, залуу прозаик Балдан Ябжанов «Хүлеэгдээгүй уулзалга» гэһэн рассказуудай ном гарганхай, мүнөө хоёрдохи номоо бэлдэжэ байна. Тиихэдэ залуу поэт Лобсон Тапхаевай «Мундаргын сэсэгүүд» гэһэн шүлэгүүдэй ном хэблэлһээ һаяхан гараба.

Нүүдэл суглаанай хоёрдохи үдэр поэзи, прозын талаар болоһон семинарнуудта литературна нэгэдэлэй гэшүүдэй зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Буряад орондомнай хоёрдохёо болож байһан энэ суглаан һонирхолтой, залуу уран зохёолшодой творческо замда, ургалтадань айхабтар туһатай байха, зохёолойнь булаг дээжые улам хүсэтэйгөөр харьялуулха гэжэ найдагдана.

Түнхэнэй ахамад, залуу уран зохёолшодой хэдэн шүлэг «Саян» газетэһээ абтажа, уншагшадай анхаралда табигдана.

Мүнхэ-САРЬДАГ

КОМСОМОЛ

Шэнэ барилгын бэрхэтэйшье
һаань,
Шэрүүн гасаляан ехэтэйшье
һаань,
Ажалай халуун золто
үдэрнүүднай
Амисхаал дүүрэнээр
баярлуулаарай.
Түрэл нютагайм сээжэ
дэбэржэ,
Түмэн зүрхэ зоригоор шэмэжэ,
Мухэшэгүй зула шэнги
бадаран,
Мүнөө ябанабди уни бутаран.
Тиигээл хадаа жаргалаа
олоолди,
Тиимэл хадаа дорюун
алхалнабди.
Ами наһаяа бүрин
Комсомолдо —
Арюухан КИМ-дэ зорюулнабди.
Сагай ерээ һаань,
тулалдахабди,
Сасуу наһала гамнахагүйбди.
Бата Ленинскэ хабаяа
һомолоод,
Барандаа бодохол Комсомол!

Ц. ГАЛСАНОВ
оршуулба.

Лобсон ТАПХАЕВ

* * *

Хабар түрөөб. Зүлгэ ногоон хүнжэлтэйб.
Хараасгай намда дуугаа бэлэглээ.
Наранда мээхэй, хүйтэндэ тэсэмгэй
Ургы шэнжэ — уян зөөлэн сэдьхэлтэйб.

Хабар тухай дуулаха эрхэтэйб.
Хадада үдөөб. Хүл нюсэгөөр шулуунһаа
Торожо унан, тогтожо ядан ябааб.
Хатуугаар үдөөб. Зоригни—бүргэд шубуунһаа.

Ханхинуурхан горхонһоо хүгжэм абааб
Хада тухай дуулаха ёһотойб.

Түнхэн—үлгымни, Түхэреэн ехэ үлгымни.
Түрэлхидэйм, үбгэ эсэгэнэрэйм үлгы.
Түнхэлиг голойнгоо эрье дээр мүнхэдөө
Түбхинэжэ һуухал мининшье үринэр.
Түнхэн тухай дуулаха үритэйб.

Борис СЫРЕНОВ

НАМАРАЙ УЯНГА

Түрэл сагаан дайдадаа
Тээмэг шэнги орхихом,
Бүрэн уулын оройһоо
Бороон юундэ шэдэрнэш?
Сэлмэг сэгээн тэнгэри
Сайлаг голые гэрэлтүүлыш!
Хахасалгын үгэ хэлээд,
Хари халуун дайда руу,
Хушууралсан ябахам үглөөдэр.
Хани ганса инагаа
Хаяхагүйн тула,
Мордохом үглөөдэр.
Хүлисэ!
Хүбэн хүхэ ногоон дээрэш
Хүльбэржэ ехэ болоод би,
Хан—уула хада дорош
Хатуужан, далижаад би,
Шуумайн, шуумайн арилхам
Шамаяа, шамаяа орхёод,
Бага балшар наһанайм
Баабай болоһон дайда.
Жаргал, нараар дүүрэн
Жэгдэ сэгээн бодолнууд
Сээжэ зүрхэнэйм оёорто
Сабидар морёор инсагаалыт!
Гэнэм бага ябахада,
Гэрэй хоймор уужам.
Гэнтэ ерэһэн үдэрнүүд
Гэсэр ута туужадал
Удаан мэтэ үзэгдэхэл.
Харин мүнөө, ехэл болоод,
Хахасан байха үедэм:
Саг сахилгаан мэтэ,
Суухын тэһэрһэн абяан мэтэ
Түргэн түргэн үнгэрнэл.
Тэргын моертэл мухаринал.
Заахандам —
Заан ехэ нютагни
Мүнөө,
Загнуу шэнээн
Заахан мэтээр үзэгдэнэш.
Баабай, баабай дайдамни,
Бусаха сагаан заяатай һаа,
Боорёор, боорёор бусуужам.
Бүдэрхэ хара заяатай һаа,
Бухал үүлэн болоод,
Хөөрөөд, хөөрөөд ерүүжэм.

ЗАЛУУШУУЛ АМАРНА

Ажалай һүүлээр гү, али хэшээл, лекциин һүүлээр залуушуул олоороо Ногоон арал ошожо амарна. Дээдэ Онгостойн шэнэһэн тужа соогуур хүхюу дуунууд зэдэлнэ. Эршэтэйгээр ажаллахын хажуугаар хүхюугээр, дуу шуутайгаар амаржа шадаха гээшэ һайхан лэ хэрэг. Тиимэл хадань Улаан-Үдын багшанарай училищиин студентнэр Ногоон аралай сэсэрлиг соогуур сэнгэнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Овощ таригшадай анхаралда

НОГООН ЭДЕЭН ЭЛБЭГЖЭГ

Овощ таригдаһанай удаа ургасань яажа харууһалагдаха болоноб? Энэ асуудалаар газетымнай уншагшад редакцида хандаһан байгаа. Тэдэнэй анхаралда агроном К. Т. Тархаев харюу үгэнэ.

Огородой эдеэнэй болбосорхо саг ойртожо байна. Овощ гансахан колхоз, совхозуудта таригдана бэшэ, харин ажалшад, алба хаагшад, колхознигууд өөрынгөө хубита газар дээрэ ургуулжа абадаг болонхой. Би уншагшадай асуудалда харюусахадаа, огородой олон зүйлэй эдеэнүүд дундаһаа капуста, помидор яажа ургуулха, ургасыень ямараар харууһалха тухай хөөрэхэ байнаб.

Капустын рассадые һуулгаһанай һүүлдэ харууһа муутай байбал, газарайнь хүрьһэ шорой хатуужажа захалдаг юм. Тиимэһээ энэ ургамал таригшад нэн түрүүн буртаг үбһыень түүхэдээ шоройень зөөлэрүүлжэ байха ёһотой. Энээниие түрүүшын үедэ 4—6 сантиметрээр, хойшодоо бүри гүнзэгы болгожо, 10—12 сантиметр хүрэтэр элдүүрилхэ шухала.

Энэ ургамалай үндэһыень һайн болгохын тулада шоройень обоолхо хэрэгтэй. Энэнь уһалагдаһанай һүүлдэ, газарайнь шингтэй нойтон байхада хэгдэдэг. Наранда халашаһан, хуурай шорой ургажа байһан капустын узуурта обоолжо огто болохогүй. Шорой обоололгые хоёр дахин хэхэдэ таатай байдаг. Түрүүшээр рассада һуулгагдаһанай удаа 7—10 хоногто, хоёрдохиинь үшөө 15—20 хоногой үнгэрхэдэ обоолходо болодог.

Энээнэй хажуугаар капустын ургажа байхада, газарыень үтэгжүүлхэ, илангаяа шэбхэ шабааһа гү, али шубуунай эргэл уһанда худхажа, үндэһэндэнь оруулжа байхада һайн юм. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй. Тэрэниие хоёр дахин, түрүүн капустын таригдаад, 10—12 хоноһон хойно иимэ хэмжээтэйгээр хэрэглэхэ гэбэл: таригдаһан газарайнгаа хэмжээе хаража, гектар бүридэ 100 килограмм аммиагтай селитрэ, 100 килограмм суперфосфат, 40 килограмм хлористо кали абалсаха. Тиигээд дахин капустын монсойжо байхада хэрэглэхэдээ гектар газарай хэмжээндэ 120 килограмм аммиагай селитрэ, 80 килограмм хлористо кали оруулха шухала.

Капуста таригшадай анхаралда үшөө юун ойлгогдожо абтагаб? Газарыень дан үнгэрүүгээр уһалжа болохогүй. Тиигэбэл үндэһэниинь хорхойтожо, ургаса гэмтэдэг юм.

Помидор таригшад ургасыень ямараар харууһалхаб? Манай эндэ помидор һайнаар ургаха аргатай. Зарим ажахынуудай дүршэлһөө харахада, саг соогоо таригдаһан, һайнаар харууһалагдаһан помидор август һара соо эшэдэ улайдаг юм.

Үшар иимэһээ помидорые түргөөр болбосоруулха хэрэгтэй. Энээндэ ямар арганууд байнаб гэбэл, эртэ тариха, саг соонь уһалха болоогдоно. Илангаяа сэсэглэжэ байха үедэнь һайнаар уһалхада, үндэһэниинь һайжаржа, түргөөр ургадаг юм. Тиихэдэ газарыень үрэжэлтэй болгохо шухала. Газарынь фосфор ехэтэй байгаал һаа, ургасадань һайнаар нүлөөлдэг.

Энэ ургамалда минеральна үтэгжүүлгэ баһал хэрэгтэй болодог. Түрүүн рассадынь һуулгаад, 10—15 хоног үнгэрһэн хойно гектар бүридэ 0,6—0,8 центнер аммиагай селитрэ, 1,5 центнер суперфосфат, 0,3—0,4 центнер хлористо кали оруулхада таарадаг. Энээнэй һүүлдэ үшөө хахад һара үнгэрһэн хойно хоёрдохёо минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдээ хлористо кали дахин оруулһанай хэрэггүй. Гектар бүридэ 0,5—0,6 центнер хүрэтэр аммиагай селитрэ, 1 центнер хүрэтэр суперфосфат хэрэглэхэдэ болохо.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Бэеэ даанги байдалаа бэхижүүлнэ

БРАЗЗАВИЛЬ, июниин 24. ТАСС-ай корреспондент Роберт Серебрянников иигэжэ дамжуулба.

Манай уг зорилго—национальна экономико байгуулха ябадал болоно. Социализмын үндэһөөр шэнэ общество тогтоохо гээд эрид шиидэнхэйбди гэжэ үсэгэлдэр Конгын (Браззавиль) Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Андрей Муяби мэдүүлбэ.

Конгын парламентын депутадууд республикынгаа политическэ, экономическа бэеэ даанги байдал бэхижүүлхэ зорилготой 20 шахуу хуули баталан абаа. Эдэнь гүрэнэй шэпэ һалбаринуудые, тусхайлан хэлэбэл, ой модоной промышленностиин, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын, агаарай транспортын, худалдаа наймаанай һалбаринуудые бии болгохо зорилготой.

Шэнэ түхэлэй, арадай национальна арми бии болгохо тухай хуули тэдэ хуулинуудайнь дунда тон шухала һуури эзэлнэ. Энэ арми аюулгүй байдал хамгаалха, национальна байгуулалтада хабаадаха болоно.

Национальна суглаанай түгэсхэлэй заседани дээрэ премьер-министр Амбруаз Нумазалай үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ сессиин баталан абаһан хуулинууд «онсо шухала удха шанартай, правительствамнай эдэниие тон богонихон болзор соо бодото дээрэнь бэелүүлхэ байха гэжэ парламентын депутадуудые найдуулаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха национальна захиргаанай, худалдаа наймаанай захиргаанай хүдэлмэри үндэһөөрнь һайжаруулха ябадалда правительствын зүгһөө онсо анхарал хандуулагдаха байха. Харгын барилга үргэдхэхэ, ороной мүнгэнэй хэрэг һайжаруулхын тула зохихо хэмжээнүүдые абахабди гэжэ премьер-министр онсолон тэмдэглэбэ.

АЖАЛАЙ БА КАПИТАЛАЙ ХООРОНДЫН ТУЛАЛДААН

АНГЛИ

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин промышленна ехэ центрнүүдэй хэдэн мянган хүдэлмэришэд профсоюзда эсэргүү правительствын политикые буруушаан, Лондоной мүнгэн һангай түбэй эмхинүүдэй байдаг уйтахан үйлсэнүүдээр дабшан гараа.

Худалдаа наймаанай флодой буһалгаалан бодоһон морягууд тушаа премьер-министрэй баримталдаг хараа бодолдо тон дурагүй байһанаа эдэнэр мүн лэ элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Эдэ демонстрантнууд бүхы ороной промышленностиин гол һалбаринуудай миллион хүдэлмэришэдые түлөөлнэ гэжэ демонстраци эмхидхэгшэд мэдүүлнэ. Эдэнэр Лондоной ситиин үйлсэнүүдээр гаража, Общинануудай палатын центральна вестибюль хүдар ошоод, парламентын гэшүүдтэ өөһэдынгөө буруушаал мэдүүлээ.

ИСПАНИ

МАДРИД. (ТАСС). Астурия провинцидахи һү тушаадаг 25 мянган хүн һүнэй үнэ сэн хороохо гэһэн правительствын шиидхэбэрие буруушаата забастовко соносхоо.

ИНДИ

ДЕЛИ. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, Керала штадта эхин ба дунда һургуулинуудай багшанарай бүгэдэ ниитын забастовко эхилээд, 130 мянган хүн хабаадажа байна. Тус штадай олохон городуудта ажаллаха арга боломжо һайжаруулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табиһан багшанарай демонстрацинууд болоно. Энээнһээ уламжалан 11 мянган һургуули хаагдаа.

КАНАДА

ОТТАВА. (ТАСС). Ванкувер хотын коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй забастовко һара хахад соо үргэлжэлөөд, һаяхан дүүрээ. Буһалгаалан бодогшод салин хүлһэеэ нэмээлгэбэ.

ИТАЛИ

РИМ. (ТАСС). Италиин кондитерска үйлэдбэриин 40 мянга шахуу хүдэлмэришэд ажалшадай эрхэ хаһаха гэһэн үйлэдбэриин эзэдэй аашые буруушаалгын тэмдэг болгон 24 часай забастовко соносхоо.

Үгэсэлгэ элирүүлэгдэбэ

ЛОНДОН, июниин 24. (ТАСС). Правительствада эсэргүү үгэсэлгые Бурунди королевствын правительство элирүүлээ гээд Бурундиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Марк Маниракза Бурундиин радиогоор үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Арад бүгэдын эрмэлзэл

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин Араб Республикын правительствын нэрэ дээрэ бүхы улад зоной түлөөлэгшэдһөө олон тоото телеграммануд ороно. СССР-эй туһаламжаар Евфрадта баригдаха электрын элшэ хүсэнэй хэдэ хэдэн барилгануудай хүдэлмэридэ хабаадаха хүсэлэнтэй байһанаа тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлбэ.

«Евфрадтахи хаалта ороной национальна экономико хүгжөөлгын хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай. Энэ хаалта гэзгэнги бүдүүлиг байдал усадхан зайсуулха нүхэсэл болохо байха гэжэ Дамаск хотын инженернүүдэй телеграмма дотор хэлэгдэнэ. — Сириин техническэ мэргэжэлтэд Сириин правительствын мэдэлдэ эрдэм шадабари ба дүй дүршэлөө үгэнэ, энэ шухала проектые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байха».

Профсоюзай ажал ябуулга зогсоогдоо

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРЭ, июниин 24. (ТАСС). Рио-де-Жанейрэдэхи портын хүдэлмэришэдэй союзай ажал ябуулга президентын декредээр зогсоогдобо гэжэ «Жорнал до Бразил» мэдээсэнэ. Союзай байра соо нюуса полициин агентнүүд эзэрхэжэ байна. «Ниитын гурим эбдэһэн ябуулга» хээт гэжэ тус союзые юстициин министерство тэмнэнэ. Энэ профсоюзые хааха гэһэн бодол һарын урда тээ, ороной президентдэ союзай зүгһөө нээмэл бэшэг эльгээхэ үедэнь, гараһан байгаа гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Тэрэ бэшэг дотороо портын хүдэлмэришэдэй, морягуудай ба түмэр замшадай эрхэ болон эрилтэнүүдые үмөөрэн хамгаалһан, федеральна правительствын түлөөлэгшэдэй зүгһөө засаг захиргаае өөһэдын ашаг туһада үлүүсэ ехээр хэрэглэдэг, хулгай хэдэг ябадалнуудые элишэлэн сохиһон байгаа.

БОКС

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

«Байкал» журналай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн боксоор болож эхилбэ. Энэ нааданда манай республикын спортсменүүдһээ гадна, Эрхүү, Ангарск, Шэтэ, Благовещенск городуудай бэрхэ бэрхэ боксернууд хабаадалсана. Түрүүшын үдэр хамтадаа 24 боксер рингдэ гаража, хоорондоо тулалдаһан байна. Эндэ манай боксернуудай олонхидынь нүхэдөө шүүжэ, удаадахи уулзалгада хабаадалсаха эрхэ олоно. Мастерта кандидат Б. Нимаев Ангарскын нэгэдэхи разрядай боксер Бомбеевтэй гурбан раундын туршада наадахадаа гоё һайхан техникэ харуулжа байгаад, нүхэрөө шүүжэрхинэ. Мүн Улаан-Үдын нэгэдэхи разрядтай боксернууд С. Банзаракцаев, В. Стрельников, В. Цырендондуков, А. Егунов, мастерта кандидат Корнюшкин тэгшэд яһала һайн дүршэлтэй болож ябаһан боксернууд. Эдэнэр бултадаа үетэн нүхэдтэйгөө наадахадаа очкогоороо диилэһэн байна.

— Рингын улаан буланда Юрий Степанов (Улаан-Үдэ), хүхэдэнь — Леонид Викторов (Ангарск), хоюулаа нэгэдэхи разрядтай боксернууд, — гээд соносхогдоходонь театрта суглараагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Эдэ хоёрнай рингдэ гара гараһаар боксын һайн техникэ харуулжа, бултанай зүгһөө һайшаагдаба. Зүгөөр Юрий нэгэдэхи раундда нүхэртөө диилдэһэн байна. Хоёрдохи раундын эхилхэдэ манай Юрий нүхэртөө гоё һайханаар доботолжо, бүхы хүсэ шадалайнь охи унтаргаажа шадана. Тиигэжэ гурбадахи раундын һаял эхилээд байхада бүри нэтэрүү бэрхээр доботолходонь, Викторовэй секундант полотенциеэ хаяжа, Степановынь шүүжэрхинэ.

Дунда зэргын шэгнүүртэн— манай айлшад Шэтын Юрий Федоров Ангарскһаа ерэһэн боксер Николай Щепинтэй наадахаар уригдаба. Эдэ хоёр хоюуландаа өөһэд өөһэдынгөө городой чемпионууд, боксын баян намтартай хүбүүд. Гурбан раундын туршада наадаһан эдэ хоёрой Федоровынь үлүү очконуудтай болоһон дээрэһээ шүүгдэн байна. Мүн Эрхүүһээ ерэһэн спортын мастер Середкин, Шэтын Вулых гэгшые баһал очкогоороо диилэнэ.

Манай республикын үнинэй боксернуудай нэгэн спортын мастерта кандидат Михаил Шантанов Благовещенск хотоһоо ерэһэн кандидат Шананинтай энэ үдэр наадаа. Эдэ хоёрой наада харахада алиниинь алин гэшэгүй һайн доботолго, дүршэл баянтай. Хоёрдохи, гурбадахи раундда Шантанов яһала һайнаар доботолжо ороно. Гурбадахи раундын эхилэмсээр Шантанов гэнтэ һүрэн һагад доботолходоо, нүхэрөө нокдаунда оруулһан байгаа. Харин рингдэ судьягаар гараһан Цымпилов энээниинь обёоронгүй үнгэршэнэ. Дүн гаргахадань Шантанов диилдэшэһэн байба. Хэрбээ судьягай һайнаар ажаглалта хээ һаань иимэ юумэ болохогүй һэн.

Хотынгоо харагшадта хүндэтэй болоһон спортын мастернууд Яков Цуй-Ю-сен Василий Иванов хоер наадахадаа бултанһаа һайн техникэ харуулаа. Эндэ Яков очкогоороо диилэһэн байна.

Эдэнэрэй хойноһоо манай айлшад Геннадий Зайцев (Благовещенск) Сергей Удилов (Шэтэ) хоёр наадахадаа, эндэ Сергейнь очкогоороо диилэһэн байна. Үсэгэлдэр, мүнөөдэр боксернуудай хоорондо мүрысөөн үргэлжэлүүлэгдээ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: спортын мастернууд В. Иванов Я. Цуй-юсен хоёр наадажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ШАТАР

Ханинарай наадан үргэлжэлһөөр

Дүрбэдэхи уулзалгада республикын чемпион Могордоев айлшадай бэрхэ шатаршадай нэгэн болохо Мягмарсүрэнтэй тулажа, олоной анхаралые ехээр татаа. Наадалгынгаа дундуур Могордоев хоёр хүбүүгээ алдаад, хүсэ дутуутай болохынгоо хажуугаар, ноёнойнгоо байдал муу болгоһон байгаа. Абиртахынгаа үедэ хоёр бодоор бэрсээ андалдажархиба. Иигээд лэ гараа үргэхэ сагынь болоо гэжэ байтар, үшөө нэгэ хүбүүгээ эдюулээд, нүхэрэйнгөө хүбүүнэй саана ноёо оруулжа, өөрынгөө хоёр хүбүүндэ, тэргэдэ хамгаалагдаад, бэрсэдэ намнуулхадаа, морёо тойроод яашье мад болохогүй байдалтай болож тэнсэбэ. Власовтай хараар наадаһан Чалхамсүрэн бэрсынгээ талада хүбүүдээр булюу болож, тэдэ хүбүүдээ урагшань түлхижэ, андалда андалдаһаар нэгээ бэрсэ гаргаха болошоо. Энэ хүбүүгээ аршалаа һаа шүүжэ болохо байһан аад, харин Власовайнгаа хүбүү эдихэ гэжэ ябаһаар, өөрынгөө үнэтэй хүбүүе, баһа нэгэ хүбүү нэмэритэйгээр алдаад, шүүхэһээ байха, тэнсэхэшье аргагүй болобо. Бадамгарав гэндэжэ бодоёо алдаад, нэгэ хэды наадаһанайнгаа һүүлээр шүүгдэһэнээ мэдэржэ, Самаринай гар бариба. Иигэжэ Самарин нэгэшье хүндэ шүүгдэнгүй дүрбэһөө дүрбэн очко командадаа асарһан байна. Мельников Пүрэвжав хоёр тэнсэбэ. Түмэрбаатар Галдановтай наадахадаа тон ехээр цейтнодто, доботолгодо ороо. Шүүгдэхэ шахуутай болож ябатарынь сагынь дууһашоо. Галданов дүрбэһөө гурбан очко командадаа үгэһэн байна. Уйтүмэн—Пинягин. Цагаан—Мункуев. Хулагана—Улымжиева тэгшэдэй парти хойшолуулагдаба.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н04491

Зак. № 302.